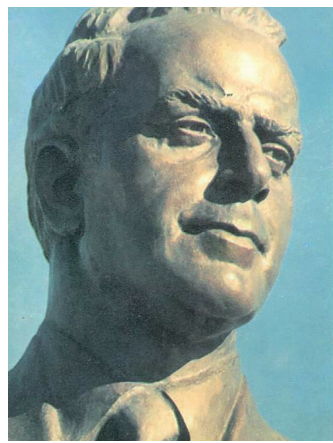

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

İ. Əliyev

Zəfər ayının 7-ci günü...

İlham Əliyev
@azpresident

Müzəffər Azərbaycan Ordusu Füzulinin Yuxarı Veysəlli, Yuxarı Seyidəhmədli, Qorqan, Üçüncü Mahmudlu, Qacar, Divanallılar, Cəbrayılın Yuxarı Məzrə, Yanarhac, Qubadlının Qəzyan, Balasoltanlı, Mərdanlı, Zəngilanın Beşdəli,

[Translate Tweet](#)

12:30 PM · Nov 7, 2020 · Twitter Web App

İlham Əliyev
@azpresident

Replying to @azpresident

Xocalının Qarabulaq, Moşxmaat, Xocavəndin Ataqt, Tsakuri kəndlərini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!

[Translate Tweet](#)

12:30 PM · Nov 7, 2020 · Twitter Web App

Bax səh. 2

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycan dövlət münasibətləri Azərbaycan xalqına milli servisdur.

Qəzet 1993-cü ildən aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

7 noyabr
2024-cü il,
cümə axşamı
№ 206 (6792)
Qiyməti
60 qəpik

ТҮРК МАМЛЕКЕТТЕРИ АССОЦИАЦИЯСЫ
МАМЛЕКЕТ БАШЧЫЛАРЫНЫ
КЕҢЕШИНІН 11-САММИТИ

2024-жылдын 6-ноябры,
Бишкек

Azərbaycan TDT-nin möhkəmlənməsi İstiqamətində söyləyini davam etdirəcək

İlham Əliyev: Əminəm ki, Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələr
COP29 konfransının işində fəal iştirak edəcəklər

Bax səh. 2

8 NOYABR - atıldı dağlardan Zəfər topları

Bax səh. 4

Bax səh. 3

YAP
İdarə
Heyətinin
iclası
keçirilib

**Böyük Qələbədən
cəmi bir il sonra...**

Bax səh. 3

Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 11-ci iclasında...

Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələr arasında yaxın dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin olması təşkilatın inkişaf perspektivlərini şərtləndirən əsas amillərdən biridir. Münasibətlərimiz dostluq və qardaşlıq prinsiplərinə əsaslanır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev daim türkəddillik ölkələrlə əlaqələrin inkişafına böyük önəm verir.

Azərbaycan türk dövlətləri ilə əlaqələrini ön yüksək formada inkişaf etdirməkdə və vahid türk ailəsinə daha da yaxın olmaqda maraqlıdır və bu istiqamətdə fəaliyyətini uğurla davam etdirir. Dövlətimizin TDT-yə üzv ölkələrin inteqrasiyasına və inkişafına töhfələri hamıya məlumdur...

Bax səh. 3

Türk dövlətlərinin vahid maliyyə siyasəti

Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Dövlət Başçılarının 11-ci Zirvə görüşü çərçivəsində "Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv dövlətlərin Mərkəzi (Milli) Banklar Şurasının yaradılması haqqında" memorandum imzalanıb. Banklar Şurasının yaradılmasında əsas başlıca hədəf TDT ölkələrinin mərkəzi bankları arasında səmərəli əməkdaşlığın gücləndirilməsi, pul-kredit siyasətinin tənzimlənməsi, maliyyə sabitliyinin təmin olunması, ödəniş sistemlərinin inkişafı, maliyyə və rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi və digər sahələrdə həyata keçirilən siyasətlərin vahid platformada əlaqələndirilməsi, təcrübə mübadiləsi məqsədilə birgə məsləhətləşmələr və tədqiqatların aparılmasıdır.

Yeni təsisatın yaradılması türk dövlətlərinin 2024-cü ilin iyul ayında Şuşa şəhərində imzaladığı "Qarabağ Bəyannaməsi"ndə...

Bax səh. 4

İqlim hədəflərinə sadıq və təşəbbüskar ölkə

Azərbaycan COP29-a ev sahibliyi edən ölkə kimi davamlı inkişafa və "yaşıl təşəbbüslər" in həyata keçirilməsində sadıqlığını nümayiş etdirməkdədir. Milli iqlim strategiyasına əsasən, respublikamız təmiz ətraf mühitə və "yaşıl iqtisadiyyata" keçid üçün söyləyini gücləndirib ki, bu hədəf proqramında əsas istiqamətlərdən biri biznes sektorunda Ətraf mühit, Sosial və Korporativ İdarəetmə (ESG) standartlarının tətbiqidir. ESG prinsiplərini daha da təşviq etmək məqsədilə Biznes Mühiti və Beynəlxalq Reytinglər Komissiyasının nəzdində ESG alt qrupu yaradılıb. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) rəhbərlik etdiyi altqrupun tərkibinə dövlət, özəl və ictimai sektoru təmsil edən 20-yə yaxın qurum və təşkilatın nümayəndələri daxildir.

Biznes mühiti və beynəlxalq...

Bax səh. 5

İrəvan yarımçıq sülhə can atır

Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşmasını özündə əks etdirən proses ötən dövr ərzində az da olsa irəliləyiş əldə edib. Xüsusilə, müvafiq delimitasiya komissiyalarının ötən ilin payızından etibarən keçirdiyi 10 görüş bu mənada seçilir. Xatırladaq ki, komissiyaların əldə etdiyi razılaşma nəticəsində bu ilin aprelinə Ermənistanın işğalı altında olan 8 kənddən 4-ü azad edildi. Qeyd edək ki, sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyası sülh prosesinin mühüm hissələrindən biridir. 2022-ci ildə Azərbaycan tərəfindən irəli sürülən sülh şərtləri arasında yer alan bu məsələnin həlli uzun illər davam edən münaqişənin əbədiyyən sonlandırılması üçün əsaslı şərtlərdən sayılır.

Vurğulandığı kimi, aparılan delimitasiya və demarkasiya fəaliyyəti sülh prosesini...

Bax səh. 5

**Trump
seçildi...**

Ağ Evə tarixi dönüş

Bax səh. 6

**Saxta
dublikat!**

Bax səh. 7

Dostluq, qardaşlıq və müttəfiqlik bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir Azərbaycan Prezidenti Türkiyə Prezidenti ilə görüşüb

Noyabrın 6-da Qırğızistanın paytaxtı Bişkekə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə dostluq, qardaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin bütün sa-

hələrdə uğurla inkişaf etdiyi bir daha qeyd olundu.

Bişkekə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçıları'nın 11-ci Zirvə görüşünün türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın güclənməsi işinə xidmət etdiyi vurğulandı.

Söhbət zamanı Azərbaycanda

keçiriləcək COP29-un əhəmiyyəti bir daha qeyd edildi.

Görüşdə ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əlaqələrin bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminlik bildirildi, ikitərəfli münasibətlər və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan TDT-nin möhkəmlənməsi istiqamətində söylərini davam etdirəcək

Qarabağ Bəyannaməsi əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə töhfə verir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Qırğızistanın paytaxtı Bişkekə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçıları'nın 11-ci Zirvə görüşündə iştirak etmək üçün Prezident Administrasiyasına gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov Prezident İlham Əliyevi, digər dövlət və hökumət başçıları qarşılayıb.

Sonra birgə foto çəkdirilib. Daha sonra Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçıları Şurasının iclası başlayıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iclasda çıxış edib.

əsasını qoymuş Naxçıvan Sazişinin 15-ci ildönümüdür. Təşkilatımız bu dövr ərzində uğurlu inkişaf yolu keçib. İyul ayında Şuşa şəhərində keçirilmiş Dövlət başçıları'nın qeyri-rəsmi Zirvə görüşü

cək.

Hazırda dünyada artan təhlükələri nəzərə alaraq müdafiə, təhlükəsizlik və müdafiə sənayesi sahələrində əməkdaşlığımız böyük əhəmiyyət da-

2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında üzvlər və müşahidəçi dövlətlər ilə tranzit daşımalarının həcmində 15 faizə yaxın artım müşahidə edilir.

köçkünlər öz doğma yurdlarına geri dönlür.

Fürsətdən istifadə edərək Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Macarıstanın dövlət və hökumət başçılarına

İlham Əliyev: Əminəm ki, Türk Dövlətləri Təşkilatına üzvlər COP29 konfransının işində fəal iştirak edəcəklər

Dövlətimizin başçısı qonaqpərvərliyə və tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Nurqojyevə Japarovla təşəkkür edib: "Bu, mənim son iki ildə Qırğız Respublikasına üçüncü səfərimdir. Hər səfərimdə Sadır Nurqojyevənin rəhbərliyi ilə ölkədə inkişafın şahidi oluram. Əldə edilmiş bütün uğurlar münasibətilə qardaş Qırğızıstanı təbrik edirəm.

Həmçinin Türk Dövlətləri Təşkilatına uğurlu sədrliyinə görə Qazaxıstanı təbrik edirəm.

Bu il Türk Dövlətləri Təşkilatının

şündə imzalanmış Qarabağ Bəyannaməsi əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə töhfə verir.

Azərbaycan Türk Dövlətləri Təşkilatının möhkəmlənməsi istiqamətində söylərinin bundan sonra da davam etdirəcək.

Türk Dövlətləri Təşkilatının mövcud büdcəsi qarşıya qoyduğumuz hədəflərin həyata keçirilməsi üçün yetərli deyildir. Ümid edirəm ki, Azərbaycanın Türk Dövlətləri Təşkilatının Katibliyinə 2 milyon və Ağsaqqallar Şurasına 100 min ABŞ dolları məbləğində maliyyə dəstəyi təşkilatın potensialının daha da güclənməsinə töhfə verə-

şıyır. Son dövrlər hüquq-mühafizə və təhlükəsizlik orqanlarımız arasında əməkdaşlıq daha da genişlənib.

Ölkələrimizin silahlı qüvvələrinin iştirakı ilə hərbi təlimlər keçirilir. Hərbi təhsil müəssisələrimizdə qardaş ölkələrin müdavimlərinin təhsil alması qarşılıqlı etimadın və dostluğun göstəricisidir.

Son dövrlər Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizi ilə Azərbaycan ərazisi üzrə daşımlar daha da artıb. Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Türkiyəni Azərbaycan üzərindən bağlayan bu dəhlizin ötürmə qabiliyyətinin yüksəldilməsi üçün Azərbaycan öz sərmayələrini artırır.

Hazırda Orta Dəhlizin rəqəmsallaşdırılması və ticarətin asanlaşdırılması istiqamətində bir sıra layihələr icra olunur. Bu layihələr logistika səmərəliliyinin artırılmasına və xərclərin azaldılmasına təsir edəcək.

Ötən ilin sentyabr ayında Azərbaycan öz suverenliyini tam bərpa etdi. Ermənistan 30 il davam edən işğal dövründə bu ərazilərdə 9 şəhərimizi və yüzlərlə kəndimizi tamamilə məhv edib. İşğaldan azad olunan ərazilərdə indi genişmiqyaslı yenidənqurma və bərpa layihələri həyata keçirilir, eyni zamanda, Böyük Qayıdış Proqramının icrası çərçivəsində keçmiş məcburi

azad olunmuş ərazilərdə qardaşlıq hədiyyəsi olan məktəbə və yaradıcılıq mərkəzinə, eləcə də tikiləcək məktəblərə görə bir daha təşəkkürümü bildirmək istərdim.

Azərbaycan yaxın günlərdə COP29 iqlim konfransına ev sahibliyi edəcəkdir. Keçən ilin dekabrında 200-ə yaxın ölkə Azərbaycanın namizədliyini yekdilliklə dəstəkləmişdir. Bu, beynəlxalq aləmin ölkəmizə böyük hörmətinin və dəstəyinin təzahürüdür.

Əminəm ki, Türk Dövlətləri Təşkilatına üzvlər COP29 konfransının işində fəal iştirak edəcəklər".

Sonra sənədlər imzalanıb.

Macarıstanın Baş naziri Türk dünyasının Ali Ordeni ilə təltif olunub

Noyabrın 6-da Bişkekə Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanın Türk dünyasının Ali Ordeni ilə təltif olunması mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Zəfər ayının 7-ci günü...

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhəboyu genişmiqyaslı təxribat törətməsinə cavab olaraq Azərbaycan Ordusu sonradan "Dəmir yumruq" adlandırılan əks-hücum əməliyyatına başladı. 44 gün davam edən Vətən müharibəsi təxminən otuzillik işğala son qoyulması və ərazi bütövlüyümüzün bərpası ilə nəticələndi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qazanılmış möhtəşəm Zəfər tariximizə qızıl hərfilə yazıldı.

Vətən müharibəsinin 42-ci günü
07.11.2020

• Azərbaycan Ordusu Füzulinin Yuxarı Vəysəli, Yuxarı Seyidəhmədli, Qorqan, Üçüncü Mahmudlu, Qacar, Divanahılar, Cəbrayılın Yuxarı Məzrə, Yanarhac, Qubadlının Qozyan, Balasoltanlı, Mərdanlı, Zəngilanın Beşdəli, Xocalının Qarabulaq, Moşxmaat, Xocavəndin Ataqt, Tsakuri kəndlərini işğaldan

azad edib. Bu barədə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev özünün rəsmi tviter hesabında bildirib.

• Müdafiə Nazirliyinin məlumatına əsasən, döyüş əməliyyatları müxtəlif intensivlikdə cəbhənin Ağdərə, Ağdam və Xocavənd istiqamətlərində davam edib. Ağdərə istiqamətində Ermənistan silahlı qüvvələrinin 5-ci dağıtıcı alayının müdafiə mövqelərinə artilleriya zərbələri endirilib. Həmçinin işğalçı ordunun 6-cı dağıtıcı alayının birinci taborunun bölmələrinin şəxsi heyəti itkilərə məruz qalıb, D-30 artilleriya divizionunun 3-cü batareyasının topları sıradan çıxarılıb.

• Döyüşlərdə xeyli sayda şəxsi heyət və hərbi texnika itkisi verən düşmən geriye çəkilməyə məcbur edilib. Bölmələrimiz Ermənistan ordusunun 178-ci əlahiddə kəşfiy-

yat taborundakı, eləcə də 022-ci xüsusi təyinatlı hərbi hissəsinin şəxsi heyətini məhv ediblər. Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin keçirdiyi brifinqdə məlumat verilib.

• Müdafiə Nazirliyi Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad olunan kəndlərinin videogörüntülərini payla-

şıb.
• Düşmənin Ağdamdan Xankəndi istiqamətində hərəkət edən 3 "KamAZ", 2 "Ural" və 2 PDM-dən ibarət hərbi kolonunun atəşə tutulması nəticəsində çoxlu sayda hərbi qulluqçusu məhv edilib.
• ANAMA: Tərtərdə aşkarlanan partlamamış raket və bombacı zərərçəkmişdir.

Amerika Birləşmiş Ştatlarının yeni seçilmiş Prezidenti Zati-aliləri cənab Donald Trampa

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 6 noyabr 2024-cü il

nun çəkilməsi məhz belə əlamətdar hadisələrdəndir. Tarixin bu günündə - 2021-ci il noyabrın 7-də Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə Zəfər yolunun açılışı baş tutub.

Zəfər yolunun tikintisinin 44 günlük mü-
bənin başa çatmasından cəmi bir il sonra
amlanması Azərbaycan xalqının qazandığı
qələbənin simvoludur. Ali mühəndis-
ləşücəsinin, yüksək texnoloji imkanların
adə olduğu bu layihə ilin bütün fəsilə-

sulıyyet düşdüyünü, Prezident, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyi, eləcə də partiyanın Nizamnamə və Proqramından irəli gələn vəzifələrin günün tələbləri səviyyəsində mütəşəkkil və operativ yerinə yetirilməsinin qarşıda duran əsas məsələ olduğunu diqqətə çatdırıb.

çirilməsinə vurgu etməsi baxımından əhəmiyyəti diqqətə çatdırılıb. Eləcə də, TDT ilə əlaqəli fəaliyyəti göstərən TÜRKPA, TÜRK-SOY, Türk Akademiyası, Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu və Türk İnvestisiya Fondunun fəaliyyəti, o cümlədən TDT-nin Macarıstandakı nümayəndəlik ofisinin işi təqdir olunub.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan gənşimçiyasılı bərpa və quruculuq işlərindən bəhs edən nəzir Ceyhan Bayramov, ölkəmizin yenidənqurma fəaliyyətindən birgə əməkdaşlıq, o cümlədən Türkiyə Dövlətinin iştirakı üçün geniş imkanlar yaratdığını bildirib. Çıxış zamanı, həmçinin ölkəmizin COP29 sədrliyi, gələcək hazırlıq işlərindən ətraflı bəhs olunub, Türk dünyasında ilk dəfə keçiriləcək bu mötəbər tədbir çərçivəsində bir sıra birgə təşəbbüslərin həyata keçiriləcəli diqqətə çatdırılıb.

İclasın sonunda xarici işlər nazirləri tərəfindən "Türk Dövlətləri Təşkilatı yanında Daimi Nümayəndələr haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi haqqında Qərar" və "Türk dünyasının birliyinə töhfəyə görə Əliş Nəvai Beynəlxalq Mükafatının Türk Dövlətləri Təşkilatına verilməsi haqqında Qərar" imzalanıb.

COP 29 global atəşkəsə çağırışlar üçün faydalı olacaq

Dünya dini liderləri tərəfindən Bakı Bəyannaməsi qəbul edilib

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və himayədarlığı ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) çərçivəsində Azərbaycanın Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi, Beynəlxalq Müsəlman Ağsaqqallar Şurası, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi və BMT-nin Ətraf Mühit Proqramı tərəfindən "Dünya dinləri yaşıl planet uğrunda" mövzusunda keçirilən Dünya dini liderlərinin global Bakı Sammitinin iştirakçıları tərəfindən noyabrın 6-da Bakı Bəyannaməsi qəbul edilib.

Sammit iştirakçıları Bəyannamədə global iqlim dəyişikliyi, biomüxtəlifliyin itirilməsi, səhrələşmə, quraqlıq, torpaqların degradasiyası, meşə yanğınları, ətraf mühitin çirklənməsi, orzaq təhlükəsizliyi və su qıtlığından dərin narahatlıqlarını bildirərək, bu problemlərin səbəblərini müzakirə etmək üçün birgə sayıların sürətləndirilməsinin, sağlam ekosistemlərin yaradılması və təkmilləşdirilməsinin vacibliyini qeyd ediblər.

Həmçinin COP29 çərçivəsində Dini liderlərin global Sammitinə himayədarlığına, göstərdiyi özəl diqqətə və tədbirin ünvanına

dərin məzmunlu müəricətinə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə minnətdarlıq bildirilib və COP29-un işində uğurlar arzulanıb.

Dini liderlər qarşılıqlı etimad, birlik,

harmoniya və iqlim dəyişikliyi ilə bağlı maraqlandırmış işində sivilizasiyalararası və dinlərarası münasibətlərin, milli-mədəni dəyərlərin və biliklərin, o cümlədən multikulturalizm ənənələrinin gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıblar. Eyni zamanda, Azərbaycanın iqlim böhranı ilə mübarizədə və ekoloji problemlərin həllində liderlik etməsinə və bu kontekstdə 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi

ni alqışlayıblar.

Bəyannamədə Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Bakı Prosesi"nin və sivilizasiyalararası dialoqun inkişafına yönəlmiş Qlobal Mədəniyyətlərə-rası Dialoq forumlarının, eləcə də Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumlarının, Dünya Dini Liderlərinin Zirvə toplantılarının, eləcə də BMT Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumunun və Bakı Beynəlxalq "Dinlərarası və mədəniyyətlərə-rası əməkdaşlıq" Konfransının əhəmiyyəti vurğulanıb. Həmçinin dünyanın müxtəlif regionlarından olan xristian, müsəlman, yəhudi, hinduist, buddist və digər din və inanc nümayəndələrinin müasir dünyanı təhdid edən problemlərlə bağlı vahid və yekdil mövqə bildirmək üçün bir araya gəldikləri buna bənzər dinlərarası tədbirlərin müəmmadi keçirilməsinin zəruriliyi diqqətə çatdırılıb. Silahlı münaqişələrin, terror aktlarının, dini və etnik zəmində baş verən zorakılıqların insan tələfatı ilə yanaşı, ekoloji fəlakətlərlə, habelə mədəni və dini irsin talan və məhv edilməsi ilə müşayiət olunmasından, ekosid və urbisid aktlarının və onların ağır nəticələrindən, habelə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəyə etdiyi mənfi təsirlərdən dərin narahatlıq ifadə edilib.

Türk dövlətlərinin vahid maliyyə siyasəti

TDT-nin Mərkəzi Banklar Şurasının yaradılması maliyyə sabitliyinin təmin olunmasına töhfə verəcək

Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Dövlət Başçılarının 11-ci Zirvə görüşü çərçivəsində "Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv dövlətlərin Mərkəzi (Milli) Banklar Şurasının yaradılması haqqında" memorandum imzalanıb. Banklar Şurasının

yaradılmasında əsas başlıca hədəf TDT ölkələrinin mərkəzi bankları arasında səmərəli əməkdaşlığın gücləndirilməsi, pul-kredit siyasətinin tənzimlənməsi, maliyyə sabitliyinin təmin olunması, ödəniş sistemlərinin inkişafı, maliyyə və

rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi və digər sahələrdə həyata keçirilən siyasətlərin vahid platformada əlaqəndirilməsi, təcrübə mübadiləsi məqsədilə birgə məsləhətləşmələr və tədqiqatların aparılmasıdır.

"Qarabağ Bəyannaməsi"nin hədəflərindən biri...

Yeni təsisatın yaradılması türk dövlətlərinin 2024-cü ilin iyul ayında Şuşa şəhərində imzaladığı "Qarabağ Bəyannaməsi"ndə əks edilmiş iqtisadi hədəflərə səykənir. Bəyannamənin əsas prinsiplərindən biri TDT-nin kollektiv iqtisadi-maliyyə strategiyasının formalaşdırılmasıdır ki, bu baxımdan maliyyə və bank sahəsində vahid strategiyanın müəyyən edilməsi qarşısı qoyulan məqsədlərdən birinin reallaşması deməkdir.

Mərkəzi Banklar Şurasının strateji fəaliyyət istiqamətləri olduqca genişdir və sərmayələrin təşviqi üçün bütün maliyyə, investisiya, kapital fondları ilə birgə əlaqələndirici missiyanı yerinə yetirmək niyyətindədir. Belə ki, türk dövlətləri ərazisində investisiya qoyulan layihələrdə aparıcı sənaye tərəfdaşlığının qurulması, bank kapitallarında payların və səhm paketlərinin, həmçinin

həmin subyektlərin istiqrazlarını və digər qiymətli kağızların əldə edilməsi, kreditlərin ayrılması və qiymətli kağızların buraxılışı kimi alətlərə çıxış imkanları yaradılmış olur ki, bu da vahid maliyyə institutu funksiyasını formalaşdırılması deməkdir.

Şuranın yaradılması türk maliyyə və bank ailəsinin xarici bazar iştirakçıları ilə rəqabətdə mövqelərini möhkəmləndirə bilər. Bu platforma Asiya və Avropa regionunda böyük bir yeni maliyyə ekosisteminin əsasını qoymaqla, türk ölkələrinin təşəbbüskarlığı sayəsində Çindən Avropaya qədər uzanan "yaşıl maliyyə" coğrafiyasının formalaşmasında da təşviqedicə rol oynayaçaq.

TDT-nin maliyyə-bank strategiyasının əsas şəxələrinəndən biri də üzv ölkələr arasında qarşılıqlı maliyyə və investisiyaların hərəkətilə stimullaşdırmaq, birgə sərmayə yatırımlarını təşviq etməkdir. Bu baxımdan həmin iqtisadi baxış

Rəqəmsal bank platforması - Fintex Alyansı...

TDT-nin bank sahəsində əməkdaşlığının yeni istiqamətlərindən biri kimi Fintex Alyansında bir araya gəlmələri də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ötən ay oktyabrın 10-da İstanbulda Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Özbəkistanın fintex assosiasiyaları arasında TDT-nin Fintex Alyansının yaradılması ilə bağlı anlaşma memorandumu imzalanıb ki, sənəd maliyyə-bank institutlarının gələcək niyyətlərini əks etdirir. Belə ki, sənəd maliyyə texnologiyalarının inkişafı, qanunvericilik və tənzimləmə, maliyyə inklüzivliyinin artırılması, startap ekosisteminin dəstəklənməsi, beynəlxalq ödənişlərin və köçürmələrin asanlaşdırılması, kibertəhlükəsizlik və bir sıra digər sa-

hələrlərdə daha sıx əməkdaşlıq, təcrübə mübadiləsi və birgə layihələrin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Bu, TDT-nin Mərkəzi Banklar Şurasının təşəbbüsləri və planlarının bir hissəsi sayıla bilər.

Türk dövlətləri fintex ailəsində birləşməklə "yaşıl maliyyə" texnologiyaları sahəsində vahid rəqəmsal ödəniş infrastrukturunu da yaratmaqda qorahılır. Həmin infrastrukturun qurulması sayəsində türkdillli ölkələrin müasir elektron bank məhsulları və arxitekturasının imkanları əlaqələndirilərək, o cümlədən rəqəmsal valyutaların tətbiqi imkanları, ani ödəniş sistemlərindən istifadənin artırılması, açıq bankçılıq modelinin tətbiqi, habelə yaşıl bank xidmətlərindən birgə istifadə, Mərkəzi banklar arasında kibertəhlükəsizlik sahəsində məlumat mübadiləsinin genişləndirilməsi mümkün olacaq.

məkdir.

Fond kiçik ailə bizneslərində də təşviqedicə fəaliyyət çərçivəsində dəstək verməklə üzv ölkələrin iqtisadi və sosial inkişafına, dayanıqlı məşğulluq imkanlarının genişləndirilməsinə də töhfə vermək niyyətindədir. Bundan başqa, strateji yol xəritəsinə əsasən, TDT üzvləri ilə yanaşı, üçüncü dövlətlərdə də TİF-nun layihələrində iştirakı nəzərdə tutulur ki, burada türk dövlətləri ailəsinin strateji proqramlarında yer alan ölkələrin, o cümlədən Macarıstan, Rumıniya, Gürcüstanın bu maliyyə zəncirinə qoşulması deməkdir.

Gələcəkdə TİF-nun nəhəng bir maliyyə institutu kimi türk dövlətlərinin Mərkəzi Banklarının aktiv maliyyələşməyə cəlb edilməsi, müxtəlif layihələrdə donorluq etməsi, ələlxüsus da səhm və müxtəlif investisiya alətlərinin emissiyasında rol almasıdır da rəlunun artacağı istisna deyil. Eyni zamanda, investisiya fondlarının da bu prosese qoşulması mümkündür.

8 NOYABR - atıldı dağlardan Zəfər topları

8 noyabr bizim Zəfər hekayəmizdir! Ölkəmiz üçün qalibiyyət müjdəsinin, bütövlük möcüzəsinin başlanğıcıdır. Ardınca 2023-cü ilin 23 sentyabrının özü ilə gətirdiyi suverenlik faktı, daha sonra həmin ilin 15 oktyabrında Xankəndidə arenada güclənən nüfuz, diplomatik sərişte və əzmin yetirdiyi yeni bir Azərbaycan! Bütün bunların nəticəsidir ki, Zəfər gününü - tarixi taleyimizdə xüsusi rol olan bu hadisəni bütün mənərlərdə istiqlalını qazanmış, sərhədlərini bərpa etmiş, böyümüş, güclənmiş, nüfuzunu və səriştəsinə artırmış bir ölkənin vətəndaşları kimi qarşılayırıq.

Artıq zaman deyil, proseslər, situasiyalar fərqli şəkli alıb. Zəfər tariximizin müstəsna tarixi fenomen olduğunu günbəgün daha dərinliyi ilə hiss etməkdəyik. Bu mənada, nəzər nöqtələri, diskurslar, yanaşmalar dəyişib və dəyişməkdədir. Yəqin ki, təcridcən şüurları axın daha dərinlərdə işlədikcə çağın obrazını daha əhatəli, epik panoram genişliyi ilə idrak edəcəyik. Amma bu günün içindən belə aydın görünən, gətirdikə bütün yönələri ilə sərgilənən həqiqətlər var ki, onlarla bağlı qənaət birmənalı olaraq sabitdir. Məsələn, böyük qələbəmizi bizə qazandıran dəyərlər, təməllər, siyasi sistemin möhkəm sütun üzərində pərvəriş tapması və s. Bunlar hamısı Ümummilli lider Heydər Əliyevin dühəsində qurulan, dövlət müstəqilliyinin möhkəm təməllərini yaradan əməllər sırasında ehtiva olunmuşdur. O əməllər ki, ölkə başçısı İlham Əliyevin siyasətində sabahlı bir gələcək kontekstindən mündəricə qazandı. İlham Əliyev müstəqil dövlətçiliyi bütün istiqamətlər üzrə inkişaf etdirərək yeni mərhələyə çıxardı. Əlbəttə ki, tarixi taleyimizdə həlledici səhifə açan epoxal hadisənin adı Qarabağda qazanılan Zəfər oldu. Amma bura qədər də İlham Əliyev yeni epoxanın, yeni əsrin meydana çıxardığı, böyük siyasi-ideoloji məktəb keçmiş, Azərbaycan dövlətinin dayaqlarını əsaslı şəkildə inkişaf etdirərək möhkəmləndirən və yeni üfüqlər açan qüvvətli lider kimi özünü çoxdan təsdiq etmişdir. Azərbaycan neft siyasətini ardıcıl və yüksək səviyyədə inkişaf etdirməsi, dünya ölkələri ilə inteqrasiya proseslərinin daha da genişləndirilməsi, bir çox hallarda isə yeni əlaqələrin yaranmasına yol açması, müxtəlif layihələr əsasında ölkədəki rifaha çalışması, quruculuq işlərinin möhkəmlənməsi və geniş şəkli alması prosesində xidmətləri və s. Bu mənada, hakimiyyətdə olduğu bütün illəri İlham Əliyevin ata vəsiyyətini yerinə yetirməsi üçün keçdiyi hazırlıq mərhələsi də adlandırılabilir. O vəsiyyət ki, özündə müstəqillik andı, xalq amili, milli mənəfe, ölkə maraqlarını meyarə çevirmək kimi ən ali dəyərləri ehtiva edir. Bunu yalnız siyasi arenada deyil, milli mədəniyyətə münasibətdə də gerçəkləşdirmişdir İlham Əliyev. Zənnimcə, bu kimi həssaslıqlı da Ümummilli lider Heydər Əliyev dühəsinə, şəxsiyyətinə, onun mədəniyyətə, ədəbiyyata baxış tərzinə aid milli dəyərlər sistemi hesab etmək olar. Prezidentin elə son illər imzaladığı sərəncamlara diqqətli olsaq, görmək çətin olmaz - "Multikulturalizm ili", "İslam həmrəyliyi ili", "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ili", "Nəsimi ili, "Nizami ili", "Şuşa ili", "Heydər Əliyev ili" - bunlar Heydər Əliyev yolunun yeni tarixi formatda davamının əyani sübutudur. Bu sərəncamların hər biri xalqın dövləti şüurunun güclənməsində, vahid bir ideya ətrafında köklənməsində, in-

sanların milli və tarixi dəyərlər üzərində səfərbər edilməsində, öz tarixi kimliyindən uzaq düşməməsində böyük rol oynayır. Eləcə də mental dəyərlərimizi, kimliyimizi dünyaya bəyan edir, daha sistemli və davamlı təlqinlərə imkan yaradır. Nəhayət astanasında olduğumuz COP 29 konfransının humanist fəaliyyəti, "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" ilində dünyaya təbiətin saflıq pəncərəsindən baxmaq fərqliliyimiz!

Müharibədəki zəfərimizi də elə sahib olduğumuz məğrur ruhun gücü ilə qazandıq. Azərbaycançılıq idealımız, məfkurəci düşüncəmiz qalib gəldi. Diqqət ələsək görürük ki, Heydər Əliyev ölkəyə rəhbərlik etdiyi bütün zaman kəsirlərində Azərbaycan idealını tam vürğusu ilə qoruyub yaşada biləcəyi qutsal anlayışa çevirmişdir. İlham Əliyev də həmin ideali energetik pasionarlıqla həm tarixi-kulturoloji, həm də hərbi-siyasi kontekstdə tarixin ən dramatik və xaosit dalğalarından zədəsiz çıxarmağa müvəffəq oldu.

Bu 44 gündə Azərbaycan öz bütövlüyünü qanı ilə qazanmağa layiq orduya, milli miqyasda düşüncə və təşkilati iş vüsətinə sahib olduğunu dünyanın gözü önünə sərđi. Müstəqillik mentaliteti və statusunu hər zaman qoruyan Ali Baş Komandan İlham Əliyevin dünyanın gözü qarşısında nümayiş etdirdiyi məğrur lider obrazı isə onun məqsəd və mövqeyinə real-olmı mündəricə qazandıran əsas rəmzlərdən oldu. Bu Müzəffər Liderliyi türk tarixinə iz salmış, onun coğrafiyasından tutmuş mənavi ərazilərin vəhdətinə qədər bütöv silsilə yaradan, hünər meydanında ad çıxaran, türk itibahının yaranmasında misilsiz rol oynayan fəthlərin milli tələyin iştirakındakı əvəzsiz xidmətləri ilə eyni müştərk müstəvidə kəşşidirmək olar.

Ən yeni Azərbaycanın modeli, onun modern fəlsəfəsinin idrakı addım-addım gedilən bu Zəfər yollarının üfüqündə idi. Qafqazın nüvəsindən qalib dövlət kimi doğulan Azərbaycan dili Ali Baş Komandanın əzmi ilə özünü yenidən yaratmaqla, qurmaqla, dünyanın global siyasət meydanında fundamental strateji mövqeyi ilə görünməklə yeniliklərə imza atmaqdadır. Bu yeniliklərlə həm də yeni milli-mənavi arxitekturanın əsası qoyulur. 8 noyabr isə bütün hallarda ən yeni tariximizin başlanğıc məqamı, xalqın içindəki susmayan nidanın, kükrəyən coşğunun ünvanı olaraq qalır və bu, hər zaman belə olaraq qalacaq:

*Atıldı dağlardan zəfər topları,
Yürüdü iləri əsgər, bismillah!
O xan sarayında çıxcklı bir qız
Bəklilər bizləri bismillah!*

Bu müqəddəs Zəfəri bizə qazandıran hekayə qəhrəmanlarına - müqəddəs şəhid ruhlarına və igid qazilərimize isə bir ömür şükran borcumuz var!

ELNARƏ AKİMOVA
Milli Məclisin deputatı,
YAP İdarə Heyətinin üzvü,
filologiya elmləri doktoru

Hədəf 2 trilyon dollar iqtisadi dəyər...

Türk dövlətləri 2024-2025-ci illərdə birgə ticarəti 60 milyard dollara, əlavə dəyərləri isə 2 trilyon dollara çatdırmağı hədəfləyir. Hazırda Türk Dövlətləri Təşkilatına daxil olan dövlətlərin xarici ticarət dövriyyəsinin həcmi təxminən 45 milyard dollar təşkil edir. Bu, onların ümumi ticarət dövriyyəsinin 4 faizə yaxını deməkdir. Ancaq potensial bundan ən azı 10 dəfə böyükdür. Eyni zamanda, əlavə dəyərin ümumi həcmi 1,5 trilyon dollara yaxındır. Yaxın illərdə TDT 2 trilyon dollardan da çox iqtisadi dəyər yaratmaqla dünya iqtisadiyyatında mühüm yer tuta bilər.

Ona görə də türk dövlətləri öz iqtisadi güc və potensiallarını vahid zəncirdə birləşdirməklə regionda və

dünyada global ticarətin və iqtisadiyyatın inkişafında rolunu artımaq niyyətindədir.. Mövcud axıcı nəqliyyat infrastrukturalarının daha da müasirləşdirilməsi və beynəlxalq trans-regional dəhlizlərə inteqrasiyaların genişləndirilməsi nəzərdə tutulur ki, bu hədəflərin reallaşması sayəsində TDT-nin global ticari coğrafiyalarda üstün mövqeyi möhkəmlənə, ticarət həcm-ləri və global ÜDM-də payı arta bilər. Bu baxımdan maliyyə, investisiya, fintex və digər platformaların yaradılması da türk ailəsinin iqtisadi gücünü, maliyyə qüdrətini daha da yüksəltmək üçün unikal yol xəritələri rolunu oynayacaq.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Ortaq maliyyə-investisiya xəzinəsi

özündə əks etdirən və vahid maliyyə platformasına çevrilən Türk İnvestisiya Fondu da noyabrın 1-dən fəaliyyətə başlayıb. TDT-nin Baş katibi Kubanışçek Omuraliyev bildirib ki, 500 milyon dollar portfelə olan Fond ilk layihələrin icrasına start verib və yeni sahələrdə sərmayə qoyuluşları planlarını nəzərdən keçirir. İnvestisiya Fondu türkdillli ölkələrin iqtisadi-maliyyə-sərmayə baxışlarını və gələcək investisiya planlarını müəyyən etmək və həyata keçirmək üçün vahid donorluq funksiyasını özünə götürüb. Fondun məqsədi regiondaxili ticarəti genişləndirmək və iqtisadi fəaliyyətləri

dəstəkləmək vasitəsilə TDT dövlətlərinin iqtisadi inkişafına töhfə verməkdir.

Yeni sərmayə xətləri həm dövlət, həm də özəl sektoru nəzərdə tutur. Xüsusilə də, Fondun maliyyə vizyonu daha çox yeni iqtisadiyyat quruculuğu prioritetlərinə əsaslanır ki, burada bərpa olunan enerji, rəqəmsal kənd təsərrüfatı və turizm kimi bir çox sahələrdə investisiyaların artırılması mühüm yer tutur. Bundan başqa, Fondun investisiya fəaliyyəti beynəlxalq və milli maliyyə və inkişaf institutları, eləcə də ticarət palataları və özəl müəssisələr ilə əməkdaşlıq təmin etmək, nəqliyyat və logistika

zəncirlərinin, saxlama və istehsal imkanlarının genişləndirilməsi dəstəkləmək, mikro, kiçik və orta müəssisələrin layihələrini maliyyələşdirmək, rəqəmsal iqtisadiyyatı təşviq etmək və digər prioritetlərə fokuslanıb.

Bu məqsədlərə çatmaq üçün Fondun maliyyə portfelinin növbəti mərhələdə daha da artırılaraq 1 milyard dolları ötcəyi istisna olunmur. Türk İnvestisiya Fondunun maliyyələşdirmə strukturunun formalaşmasında üzv dövlətlərin bir-bəşə kapital resursları ilə yanaşı, fiziki və ya hüquqi şəxslərin də maliyyəsinin cəlb edilməsi nəzərdə tutulub ki, bu da türk dövlətlərinin iri şirkətlərinin, sahibkarlar icmasının bu prosedə fəal rol olması de-

Maliyyə-bank sektorunun COP29 planları

Mərkəzi Bankın (MB) sədri Taleh Kazımovun Azərbaycan Banklar Assosiasiyasına (ABA) daxil olan bankların rəhbərləri ilə keçirilən görüşdə bank sektorundakı vəziyyətlə yanaşı, COP29 zamanı maliyyə sektorunun qarşısında duran

məsələlər də müzakirə olunub. Bankların iqlim çağırışlarından irəli gələn tələblərə uyğun üzərinə düşən vəzifə və öhdəliklərinə inteqrasiya təmin olunacaq.

MB COP29 ilə çərçivəsində beynəlxalq institutları ilə "yaşıl maliyyə" alətlərinin ölkəmizdə tətbiqi sahəsində əməkdaşlığı da gücləndirib. "Yaşıl maliyyə" alətlərindən biri olan "yaşıl səhm"lərin ilk emissiyasına hazırlıq başlanılıb. Bu sahədə Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının dəstəyi nəzərdə tutulub. Yeri gəlmişkən, adıçəkilən korporasiya "yaşıl səhm"lərin emissiyasına son illərdə 10 milyardlarla dollar sərmayə yatırır. Korporasiya bu istiqamətdə daxil olduğu Dünya Bankı Qrupunda "yaşıl istiqraz" buraxılışında əsas maliyyə institutu və emitent kimi fəallığını artırmaqdadır. DB və korporasiya birlikdə son 5 ildə 200 milyard dollara yaxın istiqraz emissiya edib. Ümumilikdə, COP29 çərçivəsində maliyyə institutları ilə əməkdaşlıq gündəliyinə uyğun olaraq çoxtərəfli inkişaf bankları ilə "yaşıl maliyyə" bazarına inteqrasiya səylərinin gücləndirilməsi nəzərdə tutulur.

lər, karbon emissiyasının azaldılmasında əhəmiyyət daşıyan layihələrin maliyyələşdirilməsində fəaliyyətinin artırılması

və "yaşıl maliyyə" strategiyası istiqamətində yeni maliyyə alətlərinin tətbiqinin vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

İqlim çağırışları ilə bağlı risk idarəetmə sisteminin yaradılması

MB ən başlıca istiqamət kimi ölkədə dayanıqlı maliyyə infrastrukturunun yaradılmasını zəruri hesab edir və bank sisteminin bu sahədə ekosisteminin daha da möhkəmlənməsinə çalışır. COP29 ilində bu fəaliyyət daha da şəxələndirilib və Azərbaycanın bank sektoru neçə müddətdir ki, aktiv surətdə Mərkəzi Bankla əlaqələndirilmiş fəaliyyət çərçivəsi üzrə dayanıqlı maliyyə sahəsində işləyir. İkinci istiqamət dayanıqlı maliyyə ilə bağlı risk idarəetmə sisteminin formalaşdırılmasıdır. Bu prosedə də bank sektorunun üzərinə böyük məsuliyyət düşür

və idarəetmə strukturunun tam rəqəmsallaşması nəzərdə tutulur. Digər istiqamət yeni maliyyə baxışları çərçivəsində hesabatlılıq formasının müəyyənləşdirilməsidir. Ən vacib və qarşıdakı illərdə daim diqqətin artırılacağı istiqamət isə bank ekosisteminə yeni, yeni "yaşıl maliyyə" alətlərinin istifadəsinin geniş tətbiqidir. Bu hədəf hökumətin "yaşıl keçid"ə dəstək siyasətinin əsas komponentlərindən biri olmaqla bank sektoru qarşısında maliyyə təşəbbüslərinin gerçəkləşməsinə daha da aktuallaşdırır. MB-nin tövsiyəsinə əsasən, bank sistemi öz infrastrukturunu bu istiqamətə fokuslayıb və hüquqi infrastrukturun yaradılması tədbirləri gücləndirilib.

rinə uyğun olaraq maliyyə bazarlarında yaşıl ekosistemin qurulması və mühafizəsi ilə bağlı tədbirləri reallaşdırmaqdadır. "Yaşıl maliyyə" investisiyaları adlanan bu alətlər COP çağırışlarından meydana gələn "yaşıl" prinsiplərə əsaslanır və ekoloji fayda verməklə, həm də dayanıqlı iqtisadiyyatın inkişafına kömək edir. Bu məqsədlə iqlimlə bağlı risklərin idarə edilməsi üzrə təlimatlar müəyyən ediləcək və təlimatlar vasitəsilə ekoloji, sosial və idarəetmə amillərinin bankların strategiyalarına və idarəetmə çərçivəsinə inteqrasiya təmin olunacaq.

DB və korporasiya birlikdə son 5 ildə 200 milyard dollara yaxın istiqraz emissiya edib. Ümumilikdə, COP29 çərçivəsində maliyyə institutları ilə əməkdaşlıq gündəliyinə uyğun olaraq çoxtərəfli inkişaf bankları ilə "yaşıl maliyyə" bazarına inteqrasiya səylərinin gücləndirilməsi nəzərdə tutulur.

İnvestorlarla əməkdaşlığa münbit imkanlar...

Azərbaycanın bank sistemi ilə paralel şəkildə maliyyə sektorunun digər təmsilçiləri də iqlim çağırışları şəraitində investorlarla yeni təşəbbüslərə açıqlığını nümayiş

etdirməkdədir. Eyni zamanda, maliyyə bazarının bütün iştirakçıları "yaşıl iqtisadiyyat" quruculuğunda mövcud fərsətlərdən daha çox faydalanmağa çalışır. Maliyyə naziri Samir Şərifovun bildirdiyinə görə, Azərbaycanın maliyyə sektorunun dayanıqlılığı və sabitliyi iqlim fəaliyyətləri ilə bağlı prioritetlərin həyata keçirilməsində investorlarla əməkdaşlığa münbit imkanlar yaradır.

dır. Belə ki, ölkəmizin kredit reytinginin yüksəldilməsi, beynəlxalq maliyyə institutları ilə əməkdaşlıq iqtisadiyyatın "yaşıl transformasiyası" ilə əlaqədar planları gerçəkləşdirməyə əlverişli zəmin verir.

Ümumi dövlət strategiyasına əsasən, Azərbaycan inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqlim fəaliyyətinə investisiya yatırmaq məqsədilə İqlim Maliyyəsi üzrə Fəaliyyət Fondunun (İMFF) yaradıldığını elan edib. Hələlə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqlim maliyyələşməsinin mühüm sütunu olan "İqlim Dəyişmələri üzrə İtqi və Zərər Fondu"na vəsait ayrılması prosesinə başlanılıb. Ölkəmizin təsisçi-donor olduğu Fondun kapitalının mədəni yanacağı istehsal edən ölkələrin, eləcə də neft-qaz və kömür hasilatı ilə məşğul olan şirkətlərin maliyyə dəstəyi ilə formalaşdırılması nəzərdə tutulur.

Fondun üzvləri tərəfindən illik ödənişlər sabit məbləğdə və ya istehsal həcminə uyğun olaraq köçürüləcək. İMFF bərpa olunan enerji sahəsində fəaliyyət göstərən kiçik və orta istehsalçılar üçün gələcək möhsulların satın alınması üzrə sazılaş zamanətlə yanaşı, "yaşıl" sənaye layihələri üçün ilkin kapital itkisinin kompensasiyasını da təmin edəcək.

E.CƏFƏRLİ

İqlim hədəflərinə sadıq və təşəbbüskar ölkə

Azərbaycan ESG prinsiplərini təsdiqləməklə ətraf mühit çağırışlarına sadıqlığını nümayiş etdirir

Azərbaycan COP29-a ev sahibliyi edən ölkə kimi davamlı inkişafa və "yaşıl təşəbbüslər" in həyata keçirilməsində sadıqlığını nümayiş etdirməkdədir. Milli

iqlim strategiyasına əsasən, respublikamız təmiz ətraf mühitə və "yaşıl iqtisadiyyata" keçid üçün səylərini gücləndirib ki, bu hədəf proqramında əsas istiqamətlərdən biri biznes sektorunda Ətraf mühit, Sosial və Korporativ İdarəetmə (ESG) standartlarının tətbiqidir. ESG prinsiplərini daha da təşviq etmək məqsədilə Biznes Mühiti və Beynəlxalq Reytinglər Komissiyasının nəzdində ESG alt qrupu yaradılıb. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA)

rəhbərlik etdiyi altqrupun tərkibinə dövlət, özəl və ictimai sektoru təmsil edən 20-yə yaxın qurum və təşkilatın nümayəndələri daxildir.

edilməsinə, xüsusilə xarici bazarlara çıxışına da əhəmiyyətli təsir göstərir. Belə ki, ESG-nin vacib komponentlərindən olan ətraf mühit komponentini diqqətə saxlayan biznes subyektləri səmərəli və qənaətili texnologiyaları, "yaşıl innovasiyalar"ı biznes proseslərinə inteqrasiya edir ki, bu sahibkarların xərclərinin optimallaşdırılmasına, məhsuldarlığının yüksəldilməsinə və rəqəbat qabiliyyətinin artırılmasına töhfə verir. Həmçinin ESG prinsiplərinə riayət etməklə biznes prosesləri optimallaşır, istehsal xərcləri azalır, biznesin ixrac potensialı artır, eləcə də xarici investisiyaların cəlb edilməsi stimullaşır.

edilməsinə, xüsusilə xarici bazarlara çıxışına da əhəmiyyətli təsir göstərir. Belə ki, ESG-nin vacib komponentlərindən olan ətraf mühit komponentini diqqətə saxlayan biznes subyektləri səmərəli və qənaətili texnologiyaları, "yaşıl innovasiyalar"ı biznes proseslərinə inteqrasiya edir ki, bu sahibkarların xərclərinin optimallaşdırılmasına, məhsuldarlığının yüksəldilməsinə və rəqəbat qabiliyyətinin artırılmasına töhfə verir. Həmçinin ESG prinsiplərinə riayət etməklə biznes prosesləri optimallaşır, istehsal xərcləri azalır, biznesin ixrac potensialı artır, eləcə də xarici investisiyaların cəlb edilməsi stimullaşır.

E.CƏFƏRLİ

"29 İqlim Söhbəti"nə verilən töhfə...

Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın Katibliyinin rəhbəri Vüsal Şixəliyev bildirir ki, ESG sahəsində ortamüddətli dövr üçün Strateji Baxış sənədini hazırlanıb və Komissiya tərəfindən ESG sahəsində sistemli fəaliyyəti təmin etmək üçün yol xəritələri təsdiqlənib. Yol xəritəsinin icrası çərçivəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübələrin öyrənilməsi və hərtərəfli sorğuların keçirilməsi də daxil olmaqla Azərbaycanda mövcud ESG mühitinin dərin təhlili aparılıb.

Bu günlərdə isə Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) təşəbbüsü ilə Beynəlxalq Standartlaşdırma Təşkilatının (ISO) tövsiyələrinə əsasən hazırlanmış ESG prinsiplərinin tətbiqi üzrə çərçivə təsdiq edilib. Bu addım Azərbaycanın ətraf mühit çağırışlarına böyük önəm verən, məsuliyyətli və nümunəvi ölkə olmasını bir daha təsdiqləyir. Eyni zamanda, respublikamızın COP prinsiplərinə sadıq dövlət kimi beynəlxalq miqyasda irəli sürülən bütün öhdəliklərə ən yüksək səviyyədə riayət etdiyini göstərir, iqlim hədəfləri ilə bağlı bütün istiqamətlərdə birləşdirici platforma yaratmaq təşəbbüskərliyini nümayiş etdirir.

Qeyd edək ki, ESG üzrə vahid platforma BMT-nin Azərbaycan Ofisinin başladığı "29 İqlim Söhbəti: COP29-a aparın yol" təşəbbüsü tədbirlərindən biri kimi də mühüm yer tutur. Sammit ərəfəsində ESG üzrə Vahid Platformanın istifadəyə verilməsi ölkəmizin ekoloji dayanıqlılığa töhfə vermək yönündə atdığı mühüm addımlardan

ma BMT-nin Azərbaycan Ofisinin başladığı "29 İqlim Söhbəti: COP29-a aparın yol" təşəbbüsü tədbirlərindən biri kimi də mühüm yer tutur. Sammit ərəfəsində ESG üzrə Vahid Platformanın istifadəyə verilməsi ölkəmizin ekoloji dayanıqlılığa töhfə vermək yönündə atdığı mühüm addımlardan

birli hesab oluna bilər. Bu platforma COP29 məqsədlərinə uyğun olaraq davamlı inkişaf və iqlim fəaliyyətinə təkan vermək məqsədində daşımaqla ESG ilə əlaqəli bütün koalisiya arasında əlaqələndirməni təmin edəcək.

Sahibkarların xərcləri azalacaq, ixrac potensialı artacaq...

KOBİA-nın sədri Orxan Məmmədov "Azərbaycanın dayanıqlı inkişafı naminə: Ətraf mühit, Sosial və Korporativ İdarəetmə üzrə vahid platformanın və milli standartın təqdimatı"na həsr olunmuş konfransda bildirib ki, ESG prinsipinin qəbul edilməsi "yaşıl inkişaf" siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müxtəlif sektorlarda çalışan təsərrüfat subyektlərinin, xüsusilə də biznesin fəaliyyətinə əlavə dəstək ver

məklə potensiallarını artıracaq. Bu standartın tətbiqi dövlət və özəl sektorda dayanıqlı inkişafı dəstəkləməklə yanaşı, müştəri məmnuniyyətini artırmaq baxımından da müsbət əhəmiyyət kəsb edir.

ESG prinsiplərinin tətbiqi həm də "yaşıl iqtisadiyyat" a transformasiya prosesinə keçid üçün nəzərdə tutulan hədəflərdən biridir. Ələxsus da ESG biznesin ətraf mühitə və cəmiyyətə təsirini, şəffaf və etibarlı fəaliyyət göstəricisini müəyyən edən meyar kimi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Eləcə də bizneslərin rəqəbat qabiliyyətinin artırılmasına, könər investisiyalarının cəlb edilməsinə, xüsusilə xarici bazarlara çıxışına da əhəmiyyətli təsir göstərir. Belə ki, ESG-nin vacib komponentlərindən olan ətraf mühit komponentini diqqətə saxlayan biznes subyektləri səmərəli və qənaətili texnologiyaları, "yaşıl innovasiyalar"ı biznes proseslərinə inteqrasiya edir ki, bu sahibkarların xərclərinin optimallaşdırılmasına, məhsuldarlığının yüksəldilməsinə və rəqəbat qabiliyyətinin artırılmasına töhfə verir. Həmçinin ESG prinsiplərinə riayət etməklə biznes prosesləri optimallaşır, istehsal xərcləri azalır, biznesin ixrac potensialı artır, eləcə də xarici investisiyaların cəlb edilməsi stimullaşır.

E.CƏFƏRLİ

ESG investorlara daha düzgün seçim etməyə imkan verir

yə ilə bağlı qərarlar qəbul etməzdən və investisiya planlaşdırmasından əvvəl ESG prinsipləri ilə bağlı lazımı araşdırmalar aparır, həmin prinsipləri tətbiq edən şirkətlərə daha çox üstünlük verir. Bu baxımdan yeni standartlar ölkəmizin milli biznes icması üçün istiqamətləndirici rol oynayacaq. Beləliklə, Azərbaycan hökuməti

nin COP-la bağlı mühüm hədəflərdən biri olan ekoloji, sosial və korporativ idarəetmə standartını qəbul etməsi "yaşıl" hədəflərə doğru aparılan tədbirlərin mühüm bir hissəsi kimi ətraf mühit prinsiplərinin tətbiqinin genişləndirilməsinə töhfə verəcək.

E.CƏFƏRLİ

Mirzoyanla Simonyanın "şərikli yalanı"...

Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasını özündə əks etdirən proses ötən dövr ərzində az da olsa, irəliləyib. Əldə edib.

Xüsusilə, müvafiq delimitasiya komissiyalarının ötən ilin payızından etibarən keçirdiyi 10 görüş bu mənada seçilir. Xatırladaq ki, komissiyaların maraqlıdır. Sadəcə olaraq, bunun üçün mütləq zəmin yaradılmalıdır - ən əsas şərt rəsmi İrəvanın özünün Konstitusiyasında dəyişiklik etməsi, ATƏT-in Minsk Qrupunun fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı qəti mövqə sərgiləməsi, Azərbaycanca qəbul edilən əsassız torpaq iddialarından əl çəkəməsi belə seçilir. Sabitliyin davamlı, əbədi olmasına şərait yaratmasıdır. İrəvan bu yolla regionda davamlı sülhün yaranmasına töhfə verə bilər.

rın əldə etdiyi razılaşma nəticəsində bu ilin aprelində Ermənistanın işğal altındakı 8 kənddən 4-ü azad edildi. Qeyd edək ki, sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyası sülh prosesi-nin mühüm hissələrindən biridir. 2022-ci ildə Azərbaycan tərəfindən irəli sürülən sülh şərtləri arasında yer

alan bu məsələnin həlli uzun illər davam edən münaqişənin əbədiyyən sonlandırılması üçün əsaslı şərtlərdən sayılır.

Ən əsas şərtlər...

Vurğulandığı kimi, aparılan delimitasiya və demarkasiya fəaliyyəti sülh prosesini yaxınlaşdırır. İkitərəfli görüşlərin nəticəsi kimi meydana çıxan razılaşmalar isə sülhün yaxın zamanda imzalanması perspektivində də xəbər verir - Azərbaycan beynəlxalq hüquqa əsaslanan ədalətli mövqeyi ilə davamlı sülhün formalaşmasında, əbədi sabitliyin yaran-

masında maraqlıdır. Sadəcə olaraq, bunun üçün mütləq zəmin yaradılmalıdır - ən əsas şərt rəsmi İrəvanın özünün Konstitusiyasında dəyişiklik etməsi, ATƏT-in Minsk Qrupunun fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı qəti mövqə sərgiləməsi, Azərbaycanca qəbul edilən əsassız torpaq iddialarından əl çəkəməsi belə seçilir. Sabitliyin davamlı, əbədi olmasına şərait yaratmasıdır. İrəvan bu yolla regionda davamlı sülhün yaranmasına töhfə verə bilər.

Mirzoyanın yalanı və məqsədi...

Təəssüfləndirici haldır ki, proseslərin inkişafı bəzi məqamlarda daha çox neqativ məqamlara tərəf meyillənir. Hətta Ermənistanın bu və ya başqa iddialarla sülh prosesinə xələf gətirməyə çalışması belə seçilir. Başqa sözlə, İrəvan tərəfinin qeyri-standart açıqlamaları, qeyri-adekvat iddiaları bitmək bilmir. Məsələn, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan ölkə parlamentindəki çıxışında sərhədin delimitasiyası məsələsinə toxunaraq deyib ki, İrəvan suveren Ermənistan ərazisinin 29 743 kv/km təşkil etməsi üçün öləndən gələni edir. "Bizim 200 kv/km-dən çox ərazimiz işğal edilib, bu, bizim demarkasiya prosesi çərçivəsində həll

etmək niyyətində olduğumuz məsələdir", - deyən Ermənistan XİN rəhbəri növbəti dəfə erməni mərkəzini bürüyür.

Delimitasiya və demarkasiyanın davam etməsi üçün fəal danışıqların getdiyi bir zamanda Mirzoyan bu yalan iddiası nəyə xidmət edir? Əgər Mirzoyan özü üçün bu "faktı" "dəqiqləşdirib", demək ki, o artıq "sərhədi" də müəyyənləşdirib. Daha konkret olsa, hələ də söhbətin "şərti sərhəd" anlayışından getdiyi bir zamanda Mirzoyan dəqiqliklə necə ölcü "səhləndirir". Demək ki, məqsəd başqadır - onun bu yalan iddiası, olmayan "fakt" üzərindən danışıqların

masını yalnız və yalnız sülhə xələf gətirmək məqsədi daşıyır.

Eyni zamanda, Mirzoyan niyə hələ də işğal altındakı saxladığı 4 kənddən danışmır? Niyə demir ki, Azərbaycanın bəzi əraziləri hələ də erməni işğalı altındadır. Demək ki, məqsəd prosesi irəliləyərək aparmaq yox, yerində saymaqdır...

çıxış edəcək - artıq əminlik yaranacaq ki, Ermənistan qarşıdakı mərhələlərdə özünün "ana sənədi"nə "istinad" edərək yeni işğal haqda fikrə düşməyəcək. Bir sözlə, sülh üçün İrəvan iradə nümayiş etdirməlidir...

P.İSMAYILOV

Simonyanın canfəşanlılığı...

Başqa bir Ermənistan rəsmisi isə özü üçün artıq "bütün prosesləri" bitirib - bu ölkənin parlamentinin sədri Alen Simonyan deyib ki, hazırda Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyasının haradan davam edəcəyi ilə bağlı müzakirələr aparılır. Simonyan sərhədlərin delimitasiyası komissiyaları ilə bağlı rəqləmətin mövcudluğunu hər iki ölkə üçün böyük qələbə adlandırır. "Bu, ikitərəfli qələbədir və Azərbaycanla Ermənistan arasında ilk dövrlərarası sənəddir. Onun həyata keçirilməsi hər iki ölkənin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünün ən mühüm təməl daşıla-

ından biridir", - deyər Simonyan bildirir. O, həmçinin vurğulayıb ki, hazırda demarkasiyanın hansı istiqamətdə davam etdiriləcəyi ilə bağlı yekun qərar verilməyib. "Delimitasiyanın harada davam edəcəyi ilə bağlı müzakirələr gedir", - deyər erməni rəsmisi əlavə edib.

Bəli, bu sənəd mühüm bir sənəddir - amma sülhün imzalanması üçün yetərlidir deyil. Ermənistan və havadalarının "tələsik və yarımcıq sülh" planının tərkib hissəsi kimi görünən bu açıqlama İrəvanın özünü "sülhpərvər" qiyafədə təqdim etməsinin növbəti "seriyasıdır". Halbuki situasiya tam açıqdır - Azərbaycanın irəli sürdüyü şərtlər yerinə yetirilməyəcəyi təqdirdə sülhün zəmini yaranmayacaq...

Yeni iddialara düşməməsi üçün...

Digər tərəfdən, bu gün delimitasiya "davası" aparın Ermənistan nə üçün üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirməkdən yayınır? Axı, hələ 4 il öncə İrəvan nəqliyyat kommunikasiya sistemlərinin açacağı ilə bağlı öhdəliyi imza atmışdı. Əgər Ermənistan həqiqətən də sülh axtarışındadırsa, niyə bu öhdəliyini xatırlayıb icra etmir? Demək ki, məsələnin əsas mahiyyəti başqadır. Mirzoyanla Simonyanın "aktivləşərək" yeni mərhələ və ya "yaxındakı

sülh" haqqında məsajlar verməsi qlobal auditoriyaya oynamaqdır. Onlar dünya ictimaiyyətinin diqqətini məsələnin əsl mahiyyətindən yayındırmaqla sadəcə "sülh" adına fokuslamağa çalışırlar. Əslində isə sülhün olması üçün onun zəmini olmalıdır - Ermənistan əsassız iddialarından əl çəkdiyini rəsmən təsdiqləməlidir. Yalnız belə olduğu halda imzalanan sülh davamlı sabitliyə yol açacaq. Konstitusiyaya dəyişiklikli isə bunun qarantı kimi

Ağ Evə tarixi dönüş Tramp seçildi...

Səs fərqi böyükdür...

Seçki gününün sonunda hər iki tərəf özünü qalib elan etsə də, növbəti gün ortaya çıxan və əsas rəqabətin gətirdiyi 7 ştatın nəticələri qələbənin hansı tərəfdə olduğunu göstərdi. Tramp Pensilvaniya, Corciya və Şimali Karolinada qazandığı qələbələrə lazım olan 270 seçicilər kollegiyası səsini artıqlaması ilə təmin etdi.

“Associated Press”-in (AP) məlumatına görə, İndiana ştatında Donald Tramp mütləq səs çoxluğu ilə öndə çıxıb - o, rəqibi Harrisin səs sayına görə demək olar ki, iki dəfə qabaqlayıb. 70 faizdən yuxarı səs alan Trampın rəqibi 26 faizin üzərində səs qazanıb.

Kentukki ştatında da cəmi mənzərəyə yaşantı - burada da 60 faizdən çox seçici Donald Trampa səs verib. CNN-in məlumatına görə, bu ştatda Tramp öz rəqibini açıq fərqlə üstələyib. Yeni seçilmiş dövlət başçısı “yelləncək

şatlar”-ın (burada seçki kampaniyası dövründə açıq üstünlük qazanılmamışdı) demək olar ki, hamısında yüksək səs faizi toplayıb. Xüsusilə, Viskonsin ştatında bu nisbət daha aydın gözə çarşıb. Minnesotada 5 faizə yaxın səs fərqi olub. Ayovada isə 53 faizdən yuxarı səsə qarşı Harris 45 faizdən bir az çox səs qazanıb.

Kanzasda, Şimali Karolina da, Corciyada da açıq fərqlə qələbə əldə olunub. Beləliklə, 24 ştatda Tramp uğurlu və açıq səs fərqi əldə edib. 7 ştatda isə səs fərqi Trampın xeyrinə olsa da, fərq azdır.

ABŞ tarixinin ən bahalı prezident seçkisi sona çatdı. “Financial Times”-in məlumatına görə, seçki kampaniyalarına 3,5 milyard dollar xərcləyən namizədlərin arasında Respublikaçılar Partiyasından olan eks-prezident Donald Tramp seçicilərin böyük əksəriyyətinin etimadını qazınb. Yeni-sabiq

prezidentin çərşənbə günü Pensilvaniya və Viskonsin də daxil olmaqla bir sıra mühüm ştatlarda vitse-prezident Kamala Harrisin məğlub etməsi məlum olduqdan sonra qələbə demək olar ki, rəsmiləşib.

ABŞ-in 47-ci prezidenti açıq səs çoxluğu fərqi ilə qələbə qazandı

Donald Tramp: qalmaqallı prezident, uğurlu biznesmen...

Artıq Donald Trampa 47-ci ABŞ prezidenti kimi təbriklər ünvanlanıb. Azərbaycan Prezidenti

olub - Tramp növbəti dövrdə uğurlu biznes layihələri ilə şirkətini yenidən ayağa qaldırıb.

Donald Tramp 4000-dən çox məhkəmə işində iştirak edib. 2016-cı ildə keçirilən prezident seçkilərində rəqibi demokrat Hillari Klintonu üstələyərək prezident postuna yiyələnib. Tramp mühafizəkarlığın təbliğinə önəm verir. Respublikaçı prezidentin tərəfdarları onu xilaskar və Amerika liberal-larına qarşı öz dəyərlərini müdafiə etməyə hazır bir qəhrəman kimi görürlər. Tənqidçilər isə Trampı ABŞ tarixdə “cinayətdə təqsirli bilinən” prezident adlandırırlar. Trampın seçki kampaniyası dövründə radikal bəyanatları xüsusilə çoxsaylı seçici kontingenti tərəfindən izlənilir.

Tramp Amerikanın qızıl dövrünü vəd edir...

Qərb siyasətçiləri Tramp tərəfdarlarının çoxalmasını onun “öncə Amerika” siyasəti ilə əlaqələndirirlər. Xatırladaq ki, Donald Tramp seçki kampaniyasını da məhz bu şüar üzərindən aparmışdı - seçicilər bu şüarda təcəssüm olunan dövlət mənafeyini yüksək qiymətləndirib. Tramp tərəfdarları onun vergi endirimlərini hər zaman minnətdarlıqla xatırlayırlar.

Tramp çərşənbə günü Floridada keçirilən mitinqdə tərəfdarlarına təşəkkür edərək qələbədən danışdı. “Bu, indiyəqədər heç kəmin görmədiyi bir hərəkat idi və açığını desəm, bu, bütün zamanların ən böyük siyasi hərəkatı idi”, - deyərək bildirdi. O, “sərhədləri düzəldəcəy” və ümumilikdə “ölkəmizdə hər şeyi düzəldəcəy” kimi vədlər səsləndirib. Yeni prezidentin qələbə çıxışında, həmçinin “güclü, təhlükəsiz və firavan Amerikaya nail olmaq üçün çalışaca-

47-ci prezident olaraq Donald Tramp Fox News tərəfindən “YouTube”-da yayımlanan müraciətində qarşıdakı 4 ili “Amerikanın Qızıl Dövrü” elan edib. O, amerikalı seçicilərə təşəkkür edib və iki dəfə prezident seçilməsinin böyük şərəf olduğunu deyib. Tramp etiraf edib ki, nəticələr “qüdrətli mandat” üçün “böyük sevgi hissi” yaradır - prezident 315 seçicinin dəstəyini qazandığını deyib. Potensial vitse-prezident James David Vens isə çıxışında “ən böyük siyasi dönüşdən” sonra Tramp-ın rəhbərliyi altında ABŞ tarixində “ən böyük iqtisadi dönüşü” həyata keçirəcəklərini vəd edib.

Vurğulayaq ki, Tramp 130 ildən sonra ABŞ tarixinə düşüb - belə ki, 1889-cu ildə seçkilərdə məğlub olan prezident Qrover Klivlend 1893-cü ildə yenidən dövlət başçısı seçilib. Tramp isə bu uğuru təkrarlayan ikinci dövlət başçısıdır.

İlham Əliyev Donald Trampı ABŞ-in dövlət başçısı seçilməsi münasibətilə təbrik edib. Təbrik ünvanlayan liderlər arasında Türkiyənin Prezidenti idə var - Rəcəb Tayyib Ərdoğan Respublikaçılar Partiyasının namizədi Donald Trampı ABŞ prezidenti seçilməsi münasibətilə təbrik edib.

Türkiyə lideri yeni prezidentdən gözləntilərini də açıqlayıb.

“Böyük mübarizədən sonra ABŞ-da keçirilən prezident seçkilərində qalib gələn və yenidən ABŞ prezidenti seçilən dostum Donald Trampı təbrik edirəm.

Amerika xalqının seçimi ilə başlayacaq bu yeni dövrdə ümid edirəm ki, Türkiyə-ABŞ münasibətləri güclənəcək, regional və global böhranlar və müharibələr, xüsusilə Fələstin məsələsi və Rusiya-Ukrayna müharibəsi bitəcək, daha ədalətli dünya üçün daha çox şey göstəriləcəyinə inanıram”.

Fransa prezidenti Emanuel Makron da Trampı qələbə münasibətilə təbrik edib. O, təbriki X platformasındakı mikrobloqunda yazıb. Almaniyanın xarici işlər naziri An-

Dünya liderləri təbrik edir...

nalena Baerbok də Trampı qələbə münasibətilə təbrik edib. “Donald Tramp seçkidə qalib gəldi” deyərək, o, Ukrayna səfərindən qayıdarkən bildirib. Britaniyanın baş naziri Keir Starmer isə Trampın qələbəsinə tarixi adlandırdı. “Mən qarşıdakı illərdə sizinlə işləməyi səbirsizliklə gözləyirəm” deyərək, o, bildirdi.

Avstriya kansleri Karl Nehammer təbrikində global çağırışlara uğurla cavab vermək üçün transatlantik əlaqələri genişləndirmək və gücləndirmək imkanından məmnunluğunu ifadə edib. İtaliyanın baş naziri Giorgia Meloni ABŞ və İtaliyanı “ortaq dəyərlərin və tarixi dostluğun qırılmış ititfağı ilə bağlı olan qardaş ölkələr” adlandıraraq Trampa prezident kimi uğurlar arzulayıb.

Artıq Donald Trampı qələbə münasibətilə Hindistan, Polşa, İsrail və Ukrayna kimi digər ölkələrin liderləri də təbrik ediblər. İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu Trampın gözlənilən qələbəsinə “tarixdəki ən böyük geri dönüş” adlandırdı. “Ağ Evə tarixi qayıdış Amerikanın yenilənməsi və İsrail ilə Amerika arasında mütəfəqiliyin güclü dirçəlişi üçün bir şans təqdim edir” deyərək Netanyahu bildirdi.

P.İSMAYILOV

Saxta dublikat!

Fon der Lyayen COP29-a qatılmayacağını bəyan etməklə...

XX yüzillik insanlıq tarixinin bəlkə də ən sürətli inkişaf dövrü sayılır - bəşəriyyət cəmiyyəti 100 il ərzində olduqca böyük texnoloji və sənaye yolu qət etdi. Amma əldə edilənlər, qazanılanlar, mühüm tapıntılarla yanaşı, dünya ən böyükmüqyaslı problemlərdən biri ilə - ekoloji problemlə üz-üzə qalmaq

məcburiyyətini də yaşadı. Müasir dövrümüzün ən mühüm problemlərindən sayılan iqlim dəyişikliyi son 100 ildə, bütövlükdə, Yer kürəsi üçün global təhdidə çevrilib. Vurğulandığı kimi global neft bumu, sənaye inkişafı, enerji istehsalı və istehlakı, saysız-hesabsız müəssisələrinin təbiətə “qaytardığı” zəhərli

qazlar və maddələr ekosistemin tarazlığını pozdu - bu problem həm də insanlardan qaynaqlanan emissiyanın səbəb olduğu qazların hərəkə-tə gətirdiyi global istiləşməni, həm də bunun nəticəsində hava modellərində özünü göstərən böyükölçülü dəyişiklikləri əhatə edir. Be-

ləliklə, iqlim dəyişikliyi problemi tarixən müəyyən aktualıq kəş etsə də, XX əsrdə daha real mənfi tendensiya özündə əks etdirməyə başladı. Bu baxımdan, global iqlim dəyişikliyi probleminə qarşı effektiv mübarizənin təşkili məsələsi müasir dövrümüzün ən mühüm çağırışlardan birinə çevrilib.

Ali məqsəd...

Qlobal problemlərə qarşı mübarizənin ən fəal iştirakçılarından biri kimi Azərbaycan daim mühüm təşəbbüsləri ilə seçilib. Təcrübə göstərir ki, ölkəmizin iştirakı və ya təşkilatçılığı ilə baş tutan demək olar ki, bütün məsələlər müsbət həll üçün olduqca əsaslı zəmin yaradır. Bu mənada, bir neçə gündən sonra Bakıda reallaşacaq COP29-un da mövcud problemlərə qarşı mübarizədə mühüm bir həlqəyə çevriləcəyinə ümid böyükdür. Artıq bir çox dövlətlər rəsmi Bakının ortaya qoyduğu bu müsbət davranışa dəstək verir, proses çərçivəsində yeni addımların atılması zərurətini səs-

ləndirir, Azərbaycanın nümayiş etdirdiyi iradəni alqışlayır. Bu da təsadüfi deyil - son illərdə global yaşıl prosesə özünün töhfələrini verən Azərbaycan iqlim dəyişikliyinə qarşısının alınması uğrunda bütün gücünü səfərbər edib. COP29 kimi nüfuzlu və beynəlxalq statusa malik tədbirin Bakıda reallaşması da məhz bu amildən qaynaqlanır. Bu tədbir BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyası Tərəflərinin Konfransıdır. Adıçəkilən konvensiyanın ali məqsədi isə iqlim sistemində insanlara təhlükəli hesab oluna bilən bütün müdaxilələrin qarşısını almaqdır.

COP-un (Conference of the Parties) tarixinə qısa ekskurs etsək, 1990-cı illərin ortalarından etibarən bu konfranslarda həm də Kioto Protokolu çərçivəsində danışıqların həyata keçirildiyini görə bilərik. Bu protokol isə inkişaf etmiş ölkələr üçün ziyanlı qazların emissiyalarını azaltmaq üçün hüquqi öhdəlikləri müəyyən edir. Qeyd edək ki, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi Konfransının ilk sessiyası

COP-un global əhəmiyyəti...

1995-ci ildə Berlində keçirilib. COP müstəvisi iqlim dəyişikliyi probleminin mərkəzləşdirilmiş şəkildə müzakirəsi üçün yeganə beynəlxalq platformadır. İllik sessiya rotasiya əsasında BMT-nin regional qrupunu təmsil edən ölkələrdən birində keçirilir. Adıçəkilən Kioto Protokolu üzrə isə COP3-də 37 ölkə istixana qazı emissiyalarını azaltmağı öhdəliyini üzərinə götürüb. İldən ilə baş tutan tədbirlər çərçivəsində bu protokola qoşulan ölkələrin sayı durmadan artmaqdadır.

Fon der Lyayendən Avropanın imicinə zərbə...

Bu dəfə Fon der Lyayenin ən primitiv davranışını görürük - siyasətçiyyə xas olmayan addımını görürük. Fon der Lyayen elə bilir ki, bu tədbirdən yayınmaqla üzərindəki məsuliyyəti ata biləcək - xeyr, əslində fon der Lyayen Bakıda keçirilən tədbirdə iştirak etməli və təmsil etdiyi coğrafi məkanın iqlim dəyişikliyinə vurduğu ziyanların aradan qaldırılması yollarının axtarılmasına yardımçı olmalıdır. Necə olur ki, fon der Lyayenin sələfi Jan-Klod Yunker və ondan da öncə bu statusu daşımış Joze Manuel Barrozu COP tədbirlərində yaxından iştirak edib. Demək ki, Fon der Lyayenin məqsədi başqadır. Bu kimi davranış isə ona baş ucağılı gətirməyəcək. Bu addımı ilə o Qərbin, xüsusilə Avropanın onsuz da antidemokratik olan imicini daha da qabardacaq...

P.İSMAYILOV

Aİ məsuliyyətdən qaçır...

Kioto Prtokolunu, COP-un zərurətini xatırlatmaqda məqsədimiz bəzi “siyasi dairələrin” rəhbərlərinin cılız və xırda maraqlara qapılaraq belə böyük bir missiyanı gözədən salmağa çalışma cəhdidir. Bəlli olduğu kimi, COP29 tədbirinə bir çox dövlətlərin başçıları, dövlət rəhbərləri, hökumət başçıları, ictimai-siyasi nümayəndələr, siyasət adamları, iqtisadçılar və ekoloqlar - bir sözlə, fərqli statuslu on minlərlə insan qatılacaq. Beləliklə, bir neçə gün “dünyanın qəlb”i Bakıda döyünəcək.

Amma bəzi “statuslu şəxs”lərin COP29-u fürsət bilərək özünün antimilləti mahiyyətini, çirkin və siyasi etikadan kənar yanaşmalarını ortaya qoyması qəbul edilən ola bilməz. Məsələn, Avropa Komissiyasının sədri Ursula Fon der Lyayenə COP29-a qatıl-

mayacağını bəyan etməklə bir daha göstərdi ki, beynəlxalq ictimai rəy, global problemlər, iqlim dəyişikliyi kimi bütün bəşəriyyətə fəlakət gətirə biləcək bir məsələ nə onu, nə də rəhbərlik etdiyi qurumu narahət etməz. Amma nəzərə alsaq ki, iqlim dəyişikliyi problemi birbaşa Avropa İttifaqı və onun üzv dövlətlərinin marağında olan məsələdir, burada “çuvaldakı cida” görünəcək - Fon der Lyayenin bu tədbirdə iştirak etməməsi sırf ermənipərəst mahiyyəti ilə bağlıdır. Çünki dünya ölkələri iqlimə daha çox ziyan verən, onu çirkləndirən Avropa İttifaqından yeni iqlim maliyyəsi gözlədiyi halda, Aİ məsuliyyətdən yayınmaq üçün COP-a gəlmir. Beləliklə, Fon der Lyayenin təmsilində Aİ faktiki olaraq məsuliyyətdən qaçır.

Korrupsiya ittihamı - Qərbdən qərbə...

Maraqlıdır ki, vaxtilə Qərb mətbuatında “Merkelin davamçısı” elan edilmiş fon der Lyayen qısa zaman keçməmiş “saxta dublikat” ləqəbi aldı. Müəyyən mənada hər iki siyasətçini birləşdirən məqamlar vardı - hər ikisinin ilk ali vəziyyəti Almaniyada ailə məsələləri ilə bağlı nazirliyə rəhbərlik etmək olub. Merkelin Xristian Demokratik İttifaqındakı 8 illik sədrliyi dövrünün müəyyən dönməndə fon der Lyayen bu ittifaqda müaviən statusu tutub. Beləliklə, alman siyasətinin növbəti “parlaq nümayəndəsi” ümidi ilə 2019-cı ildə

Avropa Komissiyasının rəhbərliyinə gətirilib. Amma nəticə ortadadır:

- Fon der Lyayen Avropa İttifaqının maraqlarından deyil, lokal maliyyə mənafeyindən çıxış etməyə başladı;

- Onun sədrliyi dönməndə Avropa Komissiyasının beynəlxalq hüquqa zidd hərəkətləri çoxaldı;

- Konkret olaraq fon der Layen 35 milyardlıq korrupsiyada ittiham edilib.

Bütün bunlar onu göstərir ki, fon der Layen heç də təmsil etdiyi qitənin maraqları üçün çalışmır - belə olsaydı, global pandemiya vaxtı 1,8 milyardlıq doza üçün 35 milyardlıq “müqavilə” imzalamazdı. Hər halda bunu 2021-ci ildə Amerika nəşri “The New York Times” yazmışdı.

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

**Məqalə “Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi”nin maliyyə
dəstəyi ilə
“Gənc nəslin milli mənlük
şüurunun inkişaf
etdirilməsi və
vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi”
istiqaməti üzrə
hazırlanmışdır**

Azərbaycan gənclərini fərqləndirən əsas xüsusiyyətlərdən biri onun vətənpərvərlik ideyaları və duyğuları ilə zənginliyidir. Müsəlman Şərqində ilk demokratik respublikanın yaranması və qısa bir müddətlik də olsa qorunmasında Azərbaycan gəncliyinin rolu danılmazdır. “Gənclik yeni nəsil deməkdir. Kökünə bağlı, əcdadının yolu ilə gedən, milli,

ADPU-da tədbir...

Vətənpərvər gənclərimizin şücaətindən danışıldı

mənəvi dəyərlərinə, sədiq, əyləməz, al-
maçıq, həm də tükənməz gücdür”. “Fü-
yuzat” jurnalında çap olunmuş bu fikirlər
gəncliyin mahiyyətinin bədi boyalarla
mükəmməl təzahürünün gözəl nümunəsi-
dir.

Vətənpərvərliyin tarixi kökündə min
illər boyu yaşamış, möhkəmlənmiş dö-
vlətçilik durur. Azərbaycan xalqının yaxın
və uzaq keçmiş, elm, mədəniyyət, dö-
vlətçilik, sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlə-
ri, qəhrəmanlıq tarixi, dövlətin müasir in-
kişaf göstəriciləri gənclərdə vətənpərvər-
liyi formalaşdırır əsas amillərdir. Hər bir
dövlətin varlığı və gələcəyi, həm də gən-
clərin tərbiyəsindən aslıdır.

Prezident İlham Əliyevin Azərbayca-
na rəhbərlik etdiyi ilk andan etibarən də
gənclər siyasətinə göstərilən xüsusi qay-
ğı davam edir. Gənclərimizin vətənpər-
vər ruhda tərbiyə olunması, onların milli-
mənlük şüurunun inkişaf etdirilməsi üçün
dövlət siyasəti yüksək formada davam et-
dirilir. Məhz bunun nəticəsidir ki, İlham
Əliyev dünya siyasi arenasında gəncləri-
mizin inkişafına və ictimai həyatda daha
aktiv iştirakına əhəmiyyət verən, diqqət-
də saxlayan bir lider kimi tanınır. Ölkə

başçısı tərəfindən gənclər siyasətinin in-
kişaf istiqaməti mövcud ənənələr əsası-
nda daha da təkmilləşdirilir.

Gənclərin ideoloji baxım-
dan hazırlığı, düşünülmüş ardı-
cıl gənclər siyasətinin nəticə-
sidir. Bu gün hər bir vətənpər-
vər azərbaycanlı haqlı olaraq
fəxr edir ki, o, müstəqil Azər-
baycan Respublikasının vətə-
ndaşıdır. Ölkəmizin hərtərəfli
inkişafında gənclərimizin çox
böyük rolu var. Gənclər müx-
təlif sahələrdə çox uğurla fə-
aliyyət göstərirlər, ölkəmizin
ümumi inkişafına böyük töhfə
verirlər.

Bugünkü gəncliyimiz sağ-
lam düşüncəli, vətənpərvər,
xalqını sevən gənclikdir. Buna baxmaya-
raq, yenə də gənc nəslin milli mənlük
şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpər-
vərlik hissələrinin aşılınması üçün dövlə-
timiz lazım olan siyasət yürüdür. 2020-ci
il 27 sentyabrda başlayan və 44 gün da-
vam edən, Vətən müharibəsində Azər-
baycan gənci düsmənə layiqli cavabını
verdi. Noyabrın 8-də Zəfər Günüümüzün

4-cü ili tamam olur. Bu ərəfədə ölkəmiz-
də mühüm tədbirlər keçirilir, böyük qələ-
bəmizə imza atan vətənpərvər gəncliyi-
mizin şücaətləri haqqında danışılır.

“Qələbə ruhunu yaşat!”

Ötən günlərdə Azərbaycan Dövlət
Pedaqoji Universiteti Tələbə Həmkarlar
İttifaqı Komitəsinin (ADPU THİK) təşki-
latçılığı ilə Zəfər Günüə həsr olunmuş
“Qələbə ruhunu yaşat!” mövzusunda bə-
dii tədbir keçirilib. Bu barədə universitet-
dən məlumat verilib.

Tədbirdən öncə Pedaqoji Universite-
tin rəhbərliyi, eləcə də ADPU-nun 44
günlük Vətən müharibəsi və sonrakı dövr-
də şəhid olan tələbə və məzunlarının bir
qisminin ailə üzvləri universitetin foye-
sindəki “Zəfər guşə”sini ziyarət edərək
şəhidlərin öz xatirəsini ehtiramla yad
edib, abidə öünə tər çiçəklər qoyublar.

Sonra “Zəfər stendi” və ADPU-nun Hey-
dər Əliyev muzeyi ziyarət olunub.

Tədbiri açan ADPU THİK-in sədri
Cəmilə Qurbanova şəhidlərimizin öziz
xatirəsinin daim qəlbimizdə yaşadığını
qeyd edib. Möhtəşəm Qələbəmizə, ərəzi
bütövlüyümüzün bərpa edilməsinə və su-
verenliyimizin tam təmin olunmasına gö-
rə ilk növbədə İlham Əliyevin rəhbərliyi
altında rəşadətli Azərbaycan Ordusuna,
qəhrəman şəhid və qazilərimizə borclu
olduğumuzu qeyd edən ADPU THİK

sədri tələbələri tarixi unutmama-
ğa, qalib xalqın gəncliyi olaraq
üzərlərinə düşən məsuliyyəti
dərk etməyə, XXI əsrin rəqəmsal
dünyasında öz vətəndaş mövqelə-
rini ortaya qoymağa səsləyib.

Tədbirin bədi hissəsində tələ-
bələr tərəfindən vətənpərvərlik
ruhundakı musiqili-ədəbi kompo-
zisiyalar təqdim edilib. Daha sonra

Vətən müharibəsində şəhid olan
ADPU-nun tələbə və məzunlarına
həsr edilmiş videoçarx nümayiş et-
dirilib.

Mərasimin sonunda ADPU-
nun rektoru professor Cəfər Cəfə-
rov vətənpərvərlik ruhunun təbliğinə yö-
nəlməş tədbirin təşkilində əməyi olan tə-
ləbələrə, habelə şəhidlərin yaxınlarına və
qazilərə təşəkkür edib. Rektor Pedaqoji
Universitet adından hazırlanmış gül des-
tələrini şəhidlərin yaxınlarına təqdim
edib.

Yeganə BAYRAMOVA

Rəsmi Pekin: Çinin ABŞ siyasəti sabitdir

Çinin ABŞ-a qarşı siyasəti ardı-
cıldır. Pekin qarşılıqlı hörmət, dinc
yanışı yaşamaq və qarşılıqlı faydalı
əməkdaşlıq prinsipləri əsasında Çin-
ABŞ münasibətlərini irəli aparmağa
davam edəcək.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu
fikri Çinin Xarici İşlər Nazirliyinin
rəsmisi xanım Mao Nin ABŞ-da pre-
zident seçkisinin nəticələrinin Çin-
ABŞ münasibətlərinə təsiri barədə
sualı cavablandırarkən deyib. “Prezi-
dent seçkisi ABŞ-ın daxili işidir. Biz

amerikalıların seçiminə
hörmət edirik”, - deyə
Mao Nin bildirib.

Çin XİN rəsmisi
Donald Trampın prezi-
dent vəzifəsində Çin
məhsullarına əlavə
gömrük rüsumları tət-
biq edə biləcəyi barə-
də suala cavab olaraq
bildirib ki, biz hipote-
tik suala cavab vermə-
rik.

O, seçkilərinin rəsmi nəticələri
əlan olunduqdan sonra Çinin ABŞ-ın
yeni prezidentini təbrik etmək məsə-
ləsini mövcud təcürbəyə uyğun ola-
raq həll edəcəyini deyib.

Çinin Renmin Universitetinin
beynəlxalq araşdırma fakültəsinin
dəkanı Cin Çanron “Global Times”
qəzetinə açıqlamasında deyib ki,
növbəti 4 ildə Ağ Evə rəhbərlik edə-
cək şəxs Çinin və ABŞ-ın dünyanın
ən böyük gücləri və iki ən böyük iqtisadiyyatı olduğunu nəzərə almalı-

dır, ona görə bu ölkələr məsuliyyət
daşımalıdır.

“Yeni prezident Çin-ABŞ münasibətlərini daha yaxşı idarə etmək, əməkdaşlığı davam etdirmək, qarşıdurmadan çəkinmək, ortaq dil tapmaq üçün əvvəlki prezidentlik dövründən nəticə çıxara bilsə, bu, təkcə Çin və ABŞ xalqları üçün deyil, bütün dünya üçün yaxşı xəbər olacaq”, - deyə Cin Çanron bildirib.

Qeyd edək ki, Donald Trampın 2016-2020-ci illəri əhatə edən ilk prezidentlik dövründə ABŞ-ın Çin ilə münasibətləri elə də ürəkəcan ol-
mayıb. Xüsusən də ticarət mübahisələri, Vaşinqtonun Çinin ABŞ-a ixracının ABŞ-ın Çinə ixracını xeyli üstələməsindən narazı qalaraq, Çin məhsullarına bir neçə dəfə əlavə gömrük rüsumları tətbiq etməsi, yeni növ koronavirusun dünyaya yayılmasında Çini ittiham etməsi və digər məsələlər iki ölkə arasında münasibətləri xeyli gərginləşdirmişdi.

Şahin Cəfərov

Türkiyə İranla sərhədboyu divarın tikintisi işlərini başa çatdırır

Türkiyə İranla sərhədi boyu beton
blokların ekseriyətinin tikintisini başa
çatdırıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, terrorçu-
ların və qeyri-qanuni miqrantların ölkə
ərazisinə daxil olmasının, habelə qaçaq-
malçılığın qarşısının alınması məqsədilə
dövlət sərhədində modul tipli divarın ti-
kintisinə 2021-ci ildə başlanılıb.

Dördmetrlik divar sərhədi pozanları
aşkar etməyə və onları operativ şəkildə
dayandırmağa imkan verən xüsusi ava-
danlıqla təchiz edilib. Divarın üstündə
bir metr hündürlüyündə tikanlı mətil çəkilib,
habelə beton blokların qarşısında eni dörd
metr olan dərin xəndək var.

Türk ordusunun əsgərləri xüsusi təlim
keçmiş itlər və zirehli texnika ilə həftənin
yeddi günü 24 saat ərəzində ərəzidə patrul
xidməti aparılır. Bundan əlavə, sərhədin ya-
xınlığında pilotsuz uçuş aparatları ilə mübarizə
sistemləri quraşdırılıb, istehkamçılardan
ibarət dəstələr də növbə çəkir.

Qanunu pozanların hərəkəti aşkar edilərsə, türk və fars dillərində səsli xəbərdarlıq sistemi işə düşür: “Bura Türkiyənin sərhədi-
dir. Uzaqlaşın!”

Türkiyənin hökumət nümayəndələri bildi-
riblər ki, Van vilayəti ərazisində İranla döv-
lət sərhədinin ən uzun hissəsində (225 kilo-
metr) modul divarın tikintisi işlərinin 70 faizi
tamamlanıb. Baryerlərin qalan hissəsi 2025-ci
ildə çəkilməyə başlayacaq.

Süveyş kanalında yaranan kritik vəziyyət

Daşımalar kəskin bahalaşır

Bir sıra hallarda müharibələr lokal
xarakter daşısa da, onların fəsadları da-
ha geniş coğrafiyalarda hiss olunur. Bu

baxımdan ötən ilin oktyabrında İsrail ilə
- HƏMAS arasında Qəzzada başlayan,
sonradan işə ətraf bölgələrə yayılan

qarşıdurma da xarakterikdir. Yaxın
Şərqdə geosiyasi şəraitin gərginləşmə-
si, müharibənin sonunun görünməməsi

dünya üçün özünün fəsadlarını getdikcə
daha sərt şəkildə göstərməkdədir. Mü-
haribədən xüsusilə nəqliyyat arteriyala-

rı ciddi şəkildə təsirlənir. Qırmızı dəniz-
də, Süveyş kanalında yaranan vəziy-
yyət bunun əyani təsdiqidir.

Avropa ilə Asiya arasında əsas ticarət yolu

Süveyş kanalı Aralıq dənizi ilə Qırmızı dənizi bir-
birinə bağlayan və Asiyayı Afrikadan ayıran süni su
kanalıdır. 1858-ci ildə Ferdinand de Lesseps qurdu-
ğu Suez Canal Company tərəfindən 1859-1869-cu il-
lər arasında inşa edilib. Kanalin açılışı 17 noyabr
1869-cu ildə baş tutub.

Süveyş kanalının əhəmiyyəti iki nöqtəyi-nəzərdən
dəyərləndirilir. Birincisi, bu kanal beynəlxalq ticarə-
tin, qitələrarası tranzit daşımalarının asan, ucuz və tez
başla gəlməsi nöqtəyi-nəzərindən əhəmiyyətlidir.
Uzunluğu 193,30 km (120,11 mil) olan kanal indiyə-
də Avropa ilə Asiya arasında əsas ticarət yolu funk-
siyasını daşıyır. İndiki kritik dönmədə dünya ticarə-
tinin 12-19 faizi bu kanal vasitəsilə reallaşıb. Başqa
sözlə desək, il ərəzində 1 trilyon dollarlıq ticarət Qır-
mızı dənizdəki Süveyş kanalı vasitəsilə həyata keçiri-
lib. Asiya və Körfəz dövlətlərindən Avropa İttifaqı
məkanına daxil olan ölkələrə gələn məhsulların 15 faiz-
i Süveyş kanalı vasitəsilə daşınıb. Bu süni kanal Av-
ropa və Asiya arasındakı dəniz məsafəsini minlərlə
kilometr qısaldır və bununla da səyahət vaxtını və
nəqliyyat xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır.
Bütövlükdə, dünya ticarətində Süveyş kanalının payı
12 faiz həcmində dəyərləndirilir ki, bu da kifayət qə-
dər böyük həcmdir.

Süveyş kanalı, eyni zamanda, Misir üçün milli sə-
viyyədə müstəsna önəm daşıyan bir yoldur. Ölkənin
ümumi daxili məhsulunun və valyuta gəlirlərinin xeyli
hissəsi məhz Süveyş kanalı vasitəsilə reallaşan tranzit
keçidlərindən əldə olunan vəsaitlər hesabına formala-
şır. Misirin bu kanaldan illik gəliri bir neçə milyard
dollar təşkil edir. Buna görə də Misir hökuməti kana-
lın funksionallığının və rəqabət imkanlarının artırıl-
masında maraqlıdır. Bir vaxtlar buradan daha böyük

qabarıtlı tankerlərin keçidinə müəyyən əngəllər var
idi. Misir hökuməti ərəzidə dərinləşdirmə və geniş-
ləndirmə tədbirləri görməklə bu əngəlləri aradan qal-
dırmağa müvəffəq olub. Bununla da nəhəng tankerlə-
rin də kanaldan rahat keçidi təmin olunub. Hazırda
geosiyasi vəziyyətin gərginləşməsi səbəbindən Sü-
veyş kanalına artan təhdidlər qlobal səviyyədə müza-
kirələrə yol açdığı kimi, Misir hakimiyyətini də ciddi
şəkildə narahat edir.

Beynəlxalq birliyin və Misir hakimiyyətinin nara-
hatlığına rəğmən, hələlik Süveyş kanalında və bütöv-
lükdə Qırmızı dənizdə vəziyyət kritik həddə gərgin
olaraq qalmaqdadır. Husilər Qırmızı dənizdə hərəkət

edən, o cümlədən də Süveyş kanalından ke-
çən gəmiləri atəşə tut-
maq, yükləri müsadirə
etməklə qlobal güc mə-
kəzlərini, beynəlxalq
təşkilatları İsrailin mü-
haribə ərazilini genişlə-
ndirməsinin qarşısını al-
maq üçün daha təsirli
tədbirlər görmək məc-
buriyyəti ilə üz-üzə qoy-
maq istəyirlər. Düzdür,
ABŞ və bir sıra digər ö-
lkələr, o cümlədən də
BMT Süveyş kanalının
bağlanmasından narahatlıqlarını ifadə edən bəyanatlar
səsləndiriblər, hətta Vaşinqton Qırmızı dənizdə gəmi-
lərə hücumların qarşısını almaqdan ötrü hərbi texnika
da göndərib. Ancaq bunlar husilərin geri çəkilməsi
üçün kifayət deyil. Onlar dəniz ticarət yoluna hücum-
larını dayandırmaqdan ötrü tələblərinin yerinə yetiril-
məsində israrlıdırlar. Hələlik nə ABŞ-nin, nə də
BMT-nin gördükləri tədbirlər və etdikləri çağırışlar
Süveyş kanalında hərəkətin əvvəlki məcraya qaytarıl-
ması üçün yetərli deyil.

Qlobal iqtisadiyyata yaranan təhdidlər

Gəmi izləmə və reyting xidməti olan Ves-
selsValue tərəfindən aparılan araşdırmaya gö-
rə, 2024-cü ilin avqust ayında kanaldan ümu-
mi dedveyti 27,9 milyon ton olan 427 yük da-
şıyıcısı keçib ki, bu da 2023-cü ilin avqust
ayındakı dedveyti 45,9 milyon ton olan 703
gəmidən xeyli aşağıdır. Tanker keçidi 49,8
faiz və ya 385 gəmidən 202-yə qədər azalıb.

O cümlədən Süveyş kanalı vasitəsilə daşı-
manın azalması səbəbindən Misir iqtisadiyyatı
6 milyard dollar zərər çəkib. Bunu Misirin xarici
işlər naziri Bədr Əbdül Aati Beynəlxalq
Dəniz Təşkilatının Baş katibi Arsenio Domin-
qes ilə danışıqlar zamanı bildirib.

Süveyş kanalının bağlanmasından isə qlobal
iqtisadiyyata təsirlərinin kifayət qədər ağır
olacağı proqnozlaşdırılır. Uzun daşımalar tə-
chizatın ləngiməsi deməkdir. Bu isə qlobal iqtisadiyyatın ləngiməsi deməkdir. Bu isə qlobal iqtisadiyyatın ləngiməsi deməkdir.

tisadiyyatın çevikliyinin və tezliyinin aşağı
düşməsində əks olunacaq. Eyni zamanda, da-
şıma xərclərinin artması qaçılmazdır və artıq
bunun təzaherləri özünü göstərir. Qırmızı dənizdəki
gəmiçilik böhranı cari ilin əvvəlindən bəri bir çox sektorda
tariflərin yüksəlməsinə səbəb olub . “Clarksons Research”-in
son məlumatları göstərir ki, Süveyş kanalının bağlanması
nəticəsində bu il ticarət gəmiçiliyi ton millə 6,5% artıb, bu da 2010-cu ildən bəri ən yüksək göstəricidir. O cümlədən alternativ
və daha uzun marşrutlar ton-mil və gəmi gəlirlərini artırır. Capesize kimi toplu daşıyıcıların tarifləri illik 61,8 faiz artaraq gündə 14,400 dollardan 23,300 dollara yüksəlib. Tanker segmentində tariflər də artmaqda davam edir, məsələn, MR tankerləri üçün illik dövr tarifləri 6,2 faiz artaraq gündə 44,3 min dollara çatıb.

Eyni zamanda, demək olar ki, hər bir alt sektorda və ölçü kateqoriyasında gəmi xərcləri artır. 15 il əvvəl tikilmiş dedveyti 180 min ton olan kapessizlərin qiyməti 45,5 faiz artaraq 19,9 milyon dollardan 28,9 milyon dollara, eyni yaşda olan 50 min ton dedveytli tankerlərin qiyməti isə bir il ərəzində 27,6 faiz bahalaşmış - 22,6 milyondan 29,1 milyon dollara qədər.

Süveyş kanalında kritik vəziyyət yaranması diqqətləri alternativ marşrutlara çəkir. Daşıma şirkətləri və yük sahibləri təhlükəsiz yollar axtarırlar. Belə bir şəraitdə Azərbaycandan keçən Şimal-Cənub və Orta Dəhlizin üstünlükləri önə çıxır. Diqqətləyici haldır ki, bu dəhlizlər respublikamızın ərazisində bir-biri ilə əlaqələndirilib və yükləri müxtəlif istiqamətlərə daşımaq mümkündür.

Mübariz FEYİZLİ

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Dünya neft sənayesində yeni bir başlanğıc

Azərbaycan neftçiləri dənizdə neft çıxarmaya hələ “Neft Daşları”ndan əvvəl də təşəbbüs göstərblər. 1803-cü ildə (bəzi məlumatlarda 1798-ci ildə) Bakı sakini Qasimbəy Mənsurbəyov Bibiheybət yaxınlığında, dənizdə, sahiləndən 18 m və 30 m aralıda iki neft quyusu qazdırıb. Sonralar Xəzər dənizinin qalxması nəticəsində həmin neft köhrizləri suyun altında qalıb.

“Neft Daşları”nda 942 metr dərinlikdən hasilata start verilməsi isə dünya üçün bir yeni başlanğıc oldu. İnşibati cəhətdən Pirallahı rayonunun tərkibinə daxil olan “Neft Daşları” yatağı Bakı şəhərindən 110 km şərqdə, Pirallahı adasından 50 km cənub-şərqdə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşir. “Neft Daşları” ərazisində təbii qrifonlar olduğuna görə dənizin səthinə çıxmış daşlar qara rəngə boyanıb, buna görə də əvvəllər buru “Qara Daşlar” adlanıb.

“Qara Daşlar” deyilən ərazidə neft yatağının kəşfi neftçi-geoloq Ağaqurban Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ərazidə ilk kəşfiyyat buruğunun yerini isə məşhur neftçi Yusif Səfərov müəyyənləşdirib. 1948-ci ilin dekabrında ilk tikinti dəstəsi “Transportnik” (Neftçiyatçı) kateri ilə Pirallahı adasından “Qara Daşlar”a göndərilir, burada qazma briqadası üçün 14 m²-lik yaşayış yeri hazırlanır və qazma buruğunun tikintisi həyata keçirilir. 1949-cu

tamamlandı.

1951-ci ilin fevralında “Neft Daşları”ndan neftlə dolu ilk tanker yola salınıb. İlk vaxtlarda quyunun gündəlik hasilatı 100 tondan artıq idi. Açıq dənizdə qazılan ilk quyudan neft fontan vurmasının şərafinə ərazinin əvvəlki adı “Qara Daşlar” “Neft Daşları” ilə əvəzlənib. Üç il sonra burada dünyada ilk dəfə olaraq estakadalar tikilib. Daha sonra “Möcüzələr adası”nda növbəti quyunun qazılmasına start verilib.

Bələliklə, mavi Xəzərin qoynunda “Qara Daşlar” fəth olunub, estakadalar üzərində “Neft Daşları” şəhəri yaranıb. Prezident İlham Əliyev dünya təcrübəsində birinci dəfə açıq dənizdə neft hasilatına başlanmasını neft sənayesinin inkişafında mühüm hadisə kimi dəyərləndirib. “Məhz Azərbaycan neftçilərinin fədakar əməyi sayəsində dənizdə neft çıxarmanın mümkünlüyü ideyası gerçəkləşdi və dəniz akvatoriyalarının mənimsənilməsi epoxasının başlanğıcı qoyuldu. Bu, eyni zamanda, Azərbaycanın neft müstəxəssislərini ən qabaqçıl mövqelərə çıxardı. Nadir Neft Daşları yatağının kəşfi bir çox dənizlərdə axtarış-kəşfiyyat işlərinə güclü təkan verdi. Hazırda dünyada karbohidrogen hasilatının əsas hissəsi dəniz akvatoriyalarının payına düşür və dənizlərin dərinlikləri fəth olunmaqdadır. Fəxr edirik ki, həmin proseslərin mənbəyi bizim əfsanəvi Neft Daşlarıdır”, - deyərək dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

dır. Həmin əlamətdar hadisə 75 il bundan əvvəl tarixin bu günündə - 7 noyabr 1949-cu ildə yaşanıb. Məhz bu tarixdə “Neft Daşları”nda ilk quyuya fontan vurub.

Ginnesin Rekordlar Kitabına düşən ilk dəniz neft platforması

“Neft Daşları” dünya neft çıxarma tarixində yalnız açıq dənizdə ilk dəfə neft hasilatına başlanılması ilə əlamətdar deyil. Dünyanın 8-ci möcüzəsi kimi tarixə düşən “Neft Daşları”nda həm də ilk dəfə açıq dənizdə estakada direklori üzərində dəniz mədəni tikilib, şəhər salınıb. Ötən illərdə burada meydançalarla birlikdə təxminən 300 kilometr estakada inşa edilib. Dünya təcrübəsində ilk dəfə olaraq dənizdə laylara suvurma metodu da məhz “Neft Daşları” yatağında tətbiq edilib. Bunun da nəticəsində quyuların fontan üsulu ilə işləməsinin müddəti xeyli uzadılib və layların neftvermə əmsali əhəmiyyətli dərəcədə artıb.

“Neft Daşları” yatağı istifadəyə veriləndən 2024-cü ilin birinci yarısı da daxil olmaqla “ümumilikdə” buradan 180,2 mln. ton neft hasil olunub. Bəhs olunan dövrdə “Neft Daşları”dan 14,1 mlrd. kubmetr qaz çıxarılıb.

Onu da qeyd edək ki, “Neft Daşları” Ginnesin Rekordlar Kitabına ilk dəniz neft platforması kimi düşüb. 1999-cu ildə dünya ekranlarına çıxan və Ceyms Bondun sərgüştələri silsiləsindən olan “Dünya kifayət deyil” (“The World Is Not Enough”) filminin bəzi kadrları məhz “Neft Daşları”nda lentə alınıb.

Dünyanın 8-ci möcüzəsi

“Neft Daşları”nda ilk quyunun fontan vurmasından 75 il ötür

Böyük siyasətçi Heydər Əliyevin Azərbaycanın rəhbərliyinin birinci dövrü ölkəmizdə dəniz neftinin hasilatı tarixində yeni mərhələ açıb. Heydər Əliyev qarşıya dənizdə neft hasilatının artırılmasına hədəfini qoyub və Onun təşəbbüsü ilə zəruri infrastruktur qurulmasına başlanıb. Əvvəlcə dənizin 70 metr dərinliyində kəşfiyyat-axtarış işləri aparmağa imkan verən “Xəzər” tipli üzən qazma qurğuları alınıb Görülən tədbirlər tezliklə “Bahar” və “Bulla-dəniz” yataqlarının açılması ilə nəticələnib. Heydər Əliyev az sonra qarşıya dənizin 200 metr və daha çox dərinliyində işləmək vəzifəsi qoyub və böyük siyasi qətiyyət, iradə bahasına bu məqsədinə də nail olub. 1970-1980-ci illərdə “Şelf” tipli o dövr üçün ən müasir yarımadalma üzən qazma qurğularının respublikaya gətirilməsi dərinsulu sahələrdə zəngin neft və qaz yataqlarının kəşf olunmasına imkan yaradıb. Xəzərin fəth olunması baxımından Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri sayəsində araya-ərsəyə gələn Dərin Dəniz Özülləri Zavodunun inşası da mühüm hadisə idi. Heydər Əliyev 1993-cü ilin yayında xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə gəldikdən sonra yeni neft strategiyasını hazırlayaraq “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanması ilə onun təməlini qoydu. Böyük siyasətçi bildirdirdi ki, müstəqil Azərbaycanın yeni neft strategiyası məhz “Neft Daşları”ndan başlayıb.

Sonrakı mərhələdə “Neft Daşları”na, dəniz neftçilərinə qayğı siyasətini Prezident İlham Əliyev eyni ardıcılıqla davam etdirib. Dövlətimizin başçısının “Neft Daşları”nın 60 illiyi münasibətilə möcüzələr adasına tarixi səfəri də bu unikal həyata yeni nəfəs verib. Bu səfər “Neft Daşları”nın vətənimiz və xalqımız üçün nə qədər gərəklili olduğunu bir daha nümayiş etdirdi.

Mübariz ABDULLAYEV

Demans diaqnozundan sonra...

Yeni tədqiqat göstərir ki, demans diaqnozundan sonra fiziki fəaliyyətə başlamaq ölüm riskini 20 faiz və ya daha çox azalda bilər.

Tədqiqat nəticələri demans diaqnozundan əvvəl və sonra fiziki fəaliyyətin sağlamliq üçün əhəmiyyətini bir daha vurğulayır.

Fiziki fəaliyyətin insan sağlamliqına faydaları, çəki idarəsindən ürək xəstəliyi riskini azaltmağa qədər genişdir. Demans xəstələri üçün fiziki fəaliyyət, həmçinin həyat keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq və ölüm riskini azaltmaq üçün vacib hesab edilir.

Koreyada aparılan və 60 mindən çox iştirakçıni əhatə edən bu araşdırma demans diaqnozundan əvvəl və sonra fiziki fəaliyyətin ölüm riskinə necə təsir etdiyini öyrənmək məqsədi daşıyırdı. Demans diaqnozundan sonra fiziki fəaliyyətə davam edən və ya başlayan iştirakçılar arasında ölüm riski 20-29 faiz aşağı olub. Həftədə ən azı üç dəfə güclü və ya beş dəfə orta səviyyədə fiziki fəaliyyətlə məşğul olan iştirakçılar, hərəkətsiz qalanlara nisbətən daha uzun ömür sürüblər. Tədqiqatda fiziki fəaliyyətin güclü, orta və yüngül kate-

qoriyalara ayrılması və həftəlik müddətinə görə ölçülməsi vurğulanır. Ölçülən dərəcədə hər 100 MET-dəqiqə üçün ölüm riskinin 3 faiz azalması müşahidə edilib.

Kanzas Universitetindən nevrologiya üzrə dosent Eric Vidoni bildirir ki, bu tədqiqat demanslı şəxslərdə belə, fiziki fəaliyyətin sağlamliqı dəstəkləyən təsirlərini bir daha sübut edir. Santa Monika Sağlamlıq Mərkəzinin FitBrain Programının direktoru Ryan Glatt isə fərdi xüsusiyyətlərə uyğunlaşdırılmış fiziki fəaliyyət proqramlarının demanslı

insanlar üçün uzun ömürlülüğü dəstəkləyən bir vasitə kimi önəmli olduğunu diqqətə çatdırır.

Tədqiqat, əsasən, Koreya populyasiyasına əsaslandığı üçün onun nəticələrinin digər cəmiyyətlərdə ümumiləşdirilməsi üçün daha çox araşdırma ehtiyac var.

Həmçinin tədqiqatda iştirakçıların fiziki fəaliyyət səviyyələri öz hesablarına

əsaslandığından dəqiqlik məsələsində bəzi məhdudiyyətlər mövcuddur.

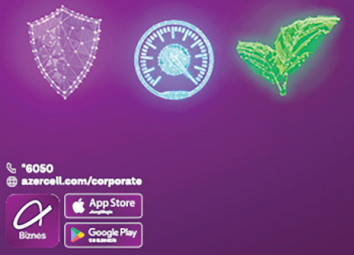
Demanslı insanlar üçün müntəzəm fiziki fəaliyyətin sağlamliq üçün əhəmiyyəti artır və hər bir fərdin imkanla-

rına uyğunlaşdırılmış məşq proqramlarının bu xəstəlikdən əziyyət çəkənlər arasında geniş şəkildə tətbiq olunması tövsiyə edilir.

“Azercell Biznes” ilə elektron sənəd dövriyyəsi

Sənədləşmə indi daha rahat, təhlükəsiz və sürətli!

“Azercell Biznes” rəqəmsal sənədləşmə imkanını təqdim edir

Azercell-in korporativ müştəriləri üçün sənəd dövriyyəsi daha rahat, təhlükəsiz və sürətli oldu

“Azercell Biznes” korporativ müştərilərinə göstərdiyi xidmətləri rəqəmsallaşdırmağa davam edir. Şirkət eyniadlı təbiiqinin imkanlarını genişləndirərək elektron sənəd dövriyyəsi üçün nəzərdə tutulan yeni həlli təqdim edir. Bu funksiya korporativ müştərilərə sənədləşmə prosesini daha çevik və rahat - rəqəmsal şəkildə həyata keçirmək imkanı verir. Belə ki, “Azercell Biznes” təbiiqi vasitəsilə sənədləri artıq kağız əsasında deyil, elektron şəkildə yaratmaq və imzalamaq mümkündür.

Müvafiq sənədlər “Asan İmza” və ya “Sima” elektron imzası vasitəsilə təsdiqlənir. Bu da e-sənədlərə ənənəvi şəkildə imzalanan sənədlərlə eyni hüquqi status verir.

Qeyd edək ki, rəqəmsal sənədləşmə prosesində məlumatların təhlükəsizliyi və məxfiliyi yüksək səviyyədə qorunur. Ən əsası isə sənəd mübadiləsinin səmərəliliyini artıran bu dəyişiklik eyni zamanda kağız sərfiyyatını da minimuma endirməyə dəstək olur.

“Azercell Biznes” ilə sənədləşmə indi daha rahat, təhlükəsiz və sürətlidir.

“Azercell Biznes”-in bu və digər rəqəmsal transformasiya həlləri ilə daha ətraflı tanış olmaq üçün:

<https://www.azercell.com/az/corporate/mobile-communications/special-services/azercell-biznes.html>

Azercell “Tələbələrin Akselerasiya Proqramı” üzrə layihə tərəfdaşı qismində çıxış edir

Mobil operator “Əlilliyli olan gənclərin sosial-iqtisadi fəallığına dəstək” proqramı çərçivəsində fiziki məhdudiyyətli şəxslər üçün xüsusi təlimlər təşkil edib

Azercell DOST Agentliyi, UNICEF Azərbaycan və Dövlət Məşğulluq Agentliyinin birgə icra etdiyi “Əlilliyli olan gənclərin sosial-iqtisadi fəallığına dəstək” layihəsində iştirak edib. “Tələbələrin Akselerasiya Proqramı” (TAP) üzrə tərəfdaş qismində çıxış edən lider mobil operator məhdud fiziki imkanlara malik insanların əmək bazarına çıxışının asanlaşdırılmasına yönəlik xüsusi təlimlər təşkil edib. Şirkət proqram iştirakçılarına potensiallarını inkişaf etdirməyə dəstək olmaq, müasir əmək bazarına uğurlu inteqrasiya üçün təbiiqə olunan bacarıq və biliklərin aslanmasını hədəfləyir.

Belə ki, layihə çərçivəsində Azercell tərəfindən gənclərin peşəkar inkişafına və məşğulluq imkanlarının artırılmasına töhfə verən təlim təşkil edilib. 18-29 yaş qrupu

üzrə 40-a yaxın tələbənin cəlb olunduğu təlim çərçivəsində iştirakçılara “Öz karyeranı qur” mövzusunda, əmək bazarında mövcud imkanlar və karyera quruculuğu üzrə təlimatlar barədə geniş məlumat verilib.

Layihənin növbəti mərhələsində proqrama cəlb olunmuş namizədlərə peşə hazırlığı, karyera bələdçiliyi, həmçinin onların maraqlarına uyğun olaraq müvafiq texniki sahələr üzrə təlimlərin keçirilməsi, iş yarmarkalarının və görüşlərin keçirilməsi də nəzərdə tutulur. Qeyd edək ki, layihə Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində olan Dövlət Məşğulluq Agentliyi tərəfindən həyata keçirilir və fiziki məhdudiyyətli şəxslər üçün inklüziv mühitin yaradılmasına yönəlib.

“Nar”ın dəstəyi ilə ekologiya mövzusunda jurnalistlərə beynəlxalq təlim keçirilib

Ölkənin ən sərfəli mobil operatoru “Nar” sosial məsuliyyət prinsiplərinə uyğun olaraq, COP29 ərəfəsində jurnalistlər üçün ekologiya mövzusunda təlimin keçirilməsinə dəstək olub. “Azərbaycan Jurnalistlər Şəbəkəsi” İB-nin təşkilatçılığı ilə COP29 konfransına hazırlıq məqsədilə keçirilən bu təlimdə yerli peşəkar jurnalistlər iştirak edib.

Təlimi iqlim mövzusu üzrə beynəlxalq təcrübəli ekspert və COP konfranslarının daimi iştirakçısı Tais Gadea Lara keçirib. O, iqlim mövzusunda çoxsaylı beynəlxalq tədbirlərdə iştirakı ilə əldə etdiyi bilik və təcrübəni bölüşərək jurnalistlərin ekologiya mövzusunda məlumat toplama və araşdırma işlərini təqdim edib. Peşəkar təlimçi media əməkdaşlarına qlobal istiləşmə, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə istiqamətində effektiv layihələrin hazırlanması və onların büdcəsinin düzgün idarə olunmasının əhəmiyyəti barədə geniş məlumat verib. Jurnalistlər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı mövzuların mediada işıqlandırılması üçün yeni biliklər və peşəkar yanaşmalar əldə ediblər.

“Nar” bu layihəyə dəstək verərək ekologiya mövzusu üzrə maarifləndirmə və iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizədə medianın rolunu gücləndirməyə töhfə verir. Layihə həm də şirkətin ESG (Ətraf mühit, Sosial məsuliyyət və Korporativ idarəetmə) prinsiplərinə uyğun fəaliyyətini və COP29-un məqsədlərinə dəstəyini göstərir.

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən “Nar” son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyönümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.